



Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

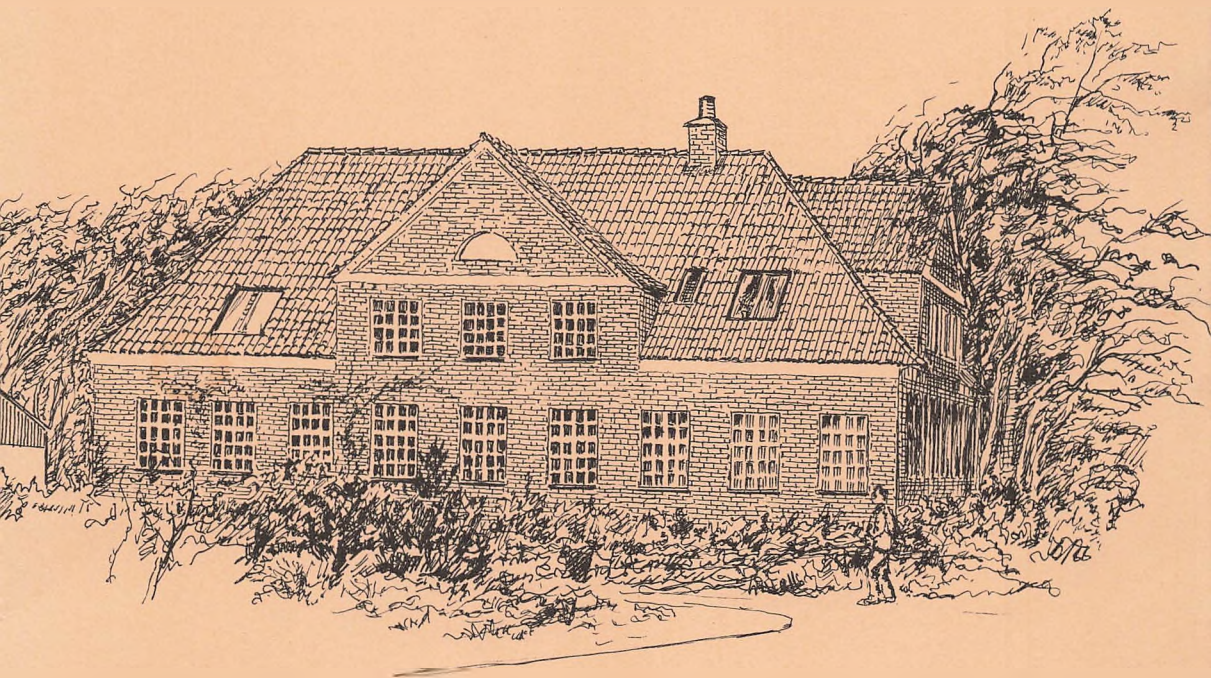
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Nissumske årbøger 1988



Nissumske årbøger
1988

Nissumske årbøger 1988

UDGIVET AF NØRRE NISSUM SEMINARIUMS ELEVFORENING

Nissumske årbøger 1988

Udgivet af Nørre Nissum Seminariums elevforening i samarbejde med HF-elevforeningen.

Redaktion: J. Hauge Nielsen, Hans Colding

Tegninger: Omslag: Georg Nielsen
Øvrige: Birgit Bjerre, Inge Madsen og Georg Nielsen

Fotos: Poul Madsen og Sv. E. Abrahamsen

Trykt i Christensens Bogtrykkeri, Bogtryknergården a/s, Struer,
i offset på 115 gram G-print, sats 10 punkt Garamond.

Indhold

- 7 Årsberetning. Af rektor *Henning Fogde*
- 12 Bestyrelsen for Nørre Nissum Seminarium og HF
- 14 Siden sidst. Af lektor *A. Koch* (28)
- 18 Nørre Nissum Kirke. Af lektor *Georg Nielsen*
- 20 Anton Tangsig Christensen. Af lektor *J. Hauge Nielsen*
- 22 Et tilbageblik over de sidste 20-30 års udvikling i skolen
 - Lærerstuderende 1968-88. Af rektor *Knud Munksgård*, Holbæk (66)
 - Praktik og praktikelever. Af øvelsesskolelærer *Gerda Hauge Nielsen*, Nr. Nissum
 - Børn er stadig børn... Af overlærer *Lars Busk Sørensen*, Harboøre (53)
- 36 Sådan set – sådan sagt. Af lektor *Jørgen Sørensen*
- 38 Afskedsportræt
- 39 Nye ansigter
- 40 Vejen væk fra katederet
 - Taxavognmanden. Af *Arne Jakobsen* (76)
 - Bogforlæggeren. Af *Benny Boysen* (72)
 - Præsten. Af *Else Marie Kjeldgaard* (51)
- 47 Pensionist i Nørre Nissum. Af lektor *Edvard Fonsmark* (43)
- 50 Hvad eksamensvagten så... Af lektor *Georg Nielsen*
- 52 »Min mund og mit hjerte, de gjorde en pagt«. Af *Brita Haugen*
- 56 To digte. Af lektor *Inge Pedersen*
- 58 Sådan mødes man også! Af HF-studerende *Niels S. Hjørnholm*
og lærerstuderende *Peter Frank Nielsen*
- 60 Fysik/kemi et fag i stadig forandring. Af adjunkt *Søren Pedersen* (67)
- 62 Fra øst – mod vest. Af HF-studerende *Hanne Houkjær Rasmussen*.
- 66 HF-dimission 1988
- 76 Seminariedimission 1988
- 81 Af årets dagbog. Ved lektor *Gunner Eriksen* (43)
- 86 Børge Christensen. Af *Benny Boysen* (72)
- 87 Foreningsmeddelelser. Ved formanden *A. Koch* (28)
- 91 Regnskab for HF-elevforeningen
- 92 Arrangementer på Nr. Nissum Seminarium 1989

Forord

Måske vil én og anden blandt læserne tænke: Årbog 1988 ligner i forbløffende grad sine forgængere. Det er ikke ulejligheden værd at åbne den.

Naturligvis ligner den forgængerne! Genkendelsen er netop et varemærke for en årbog. Men fordi overskrifterne i en række tilfælde er de samme, er dette ingenlunde ensbetydende med, at indholdet er det.

I Nørre Nissum, som alle andre steder, sker der mange forandringer i disse år. Måske afspejles disse lettest under de samme overskrifter. Redaktionen mener, det er en styrke, at en årbog også indeholder faste punkter. (Det er desuden en lettelse for redaktøren).

Denne årbog har to artikelsier, ikke egentlige temaer. I sådanne serier er der en naturlig lejlighed for gamle elever til at komme til orde.

Det er redaktionens håb, at årbogen på denne måde bliver et bindeled ikke blot mellem Nørre Nissum og elevforeningernes medlemmer, men også mellem medlemmerne indbyrdes.

Redaktionen

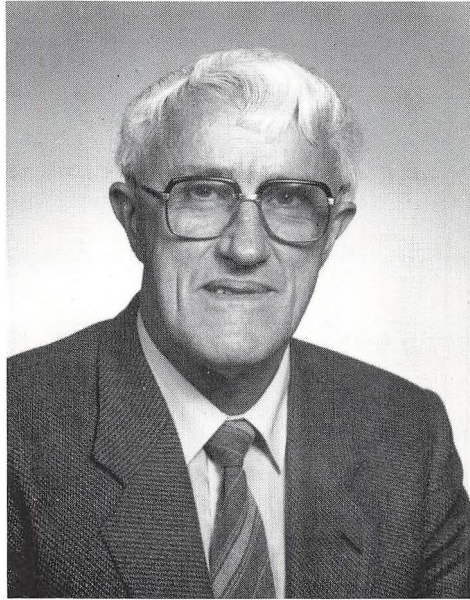
Årsberetning 1987/88

Af rektor Henning Fogde

Samfundet er i opbrud i disse år, økonomisk, strukturelt og kulturelt. Det præger dagens debat også om skolespørgsmål. Nedsættelse af læreruddannelsesudvalget i 1987 skal ses i denne sammenhæng. Man ønsker fra politisk hold en grundig overvejelse af, hvordan folkeskolens lærere skal rustes til deres opgave i et fremtidigt samfund, hvis konturer vi kun svagt kan øjne her i slutningen af 80'erne. Det er en spændende udfordring, som også Nr. Nissum Seminarium gerne tager op. Men på grund af den øjeblikkelige økonomiske situation og de gentagne sparekrav fra finansministeriet har vi i år fået en debat om seminariernes fremtid, der for en tid har overskygget de mere langsigtede overvejelser. På Nr. Nissum Seminarium og HF glæder vi os naturligvis over, at der synes at være en bred forståelse for, at vi fortsat skal kunne fungere som en nødvendig del af nordvestjysk skoleliv. Vi håber, at de endelige beslutninger i folketinget vil sikre os og hele læreruddannelsen arbejdsro i en årrække. Vi trænger til det, hvis vi skal leve op til de mange krav, der stilles til os.

Studieåret 1988/89

Igen i foråret 1988 mærkede vi en stor interesse for Nr. Nissum Seminariums HF-kurser. 108 unge fremsendte deres ansøgning, og vi håbede på den baggrund at få tildelt fire nye



HF-klasser. Sådan gik det imidlertid ikke. Under hensyn til de svageste HF-kurser, bl.a. kurset ved Struer gymnasium, foretrak amtet en fordeling, der kun tilgodeså os med tre nye klasser. Det betød skuffede og vrede forældre og unge, og mange meddelte os, at de under ingen omstændigheder ville lade sig henvise til andre kurser. Nogle bad om at få ansøgningen overført til 1989. Andre opgav umiddelbart. Vi er kede af at skulle afvise så mange og finder, at der er en dyb uoverensstemmelse mellem den valgte fremgangsmåde og undervisningsministeriets cirkulære om det frie skolevalg. Vi håber, at Ringkøbing amt og vi i fremtiden finder fælles fodslag på dette vigtige område. Det er jo mange unges fremtid, vi har at gøre med.

Interessen for lærerstudiet er igen stigende. Vi havde ca. 100 ansøgere, heraf 48 primære

ansøgere. Presset af undervisningsministeren optog vi et ekstra antal, så vi i alt har 56 nye lærerstuderende fordelt på to klasser. Også her har vi måttet skuffe en del, ikke mindst dem, der kom for sent med deres ansøgning eller først bestemte sig for lærerstudiet i juli-august. Dem havde vi ikke mulighed for at optage.

Både i HF og på seminariet er der stor arbejdslyst, og de nye studerende har taget positivt mod introduktionsarrangementer, temadage og andre fælles tilbud.

Mange opgaver

Selv om vi lever i en sparetid, er det lykkedes os at få midler til en række nødvendige istandsættelser og forbedringer og til helt nye tilbud. I øjeblikket bygger vi vore formningslokaler om. Vi isolerer og moderniserer dem, så de lever helt op til tidens krav. Vi planlægger en modernisering af et af vore kollegier og udvider biblioteket. Det sidste hænger sammen med, at Amtscentralen for Undervisningsmidler indskrænker sin virksomhed og lukker sine filialer, bl.a. det i Nr. Nissum. Med velvilje fra Ringkøbing amt og fra amtscentralen ser det ud til, at vi får mulighed for at videreføre en del af samlingen af skolebøger m.v. i tilknytning til vort bibliotek. Dermed kan vi også fortsat gøre de studerende fortrolige med udgivelser og med brug af Amtscentralen, og det er vigtigt ikke mindst i sammenhæng med praktikundervisningen og de mange individuelle opgaver, som de studerende skal udarbejde.

Endelig har vi netop lagt sidste hånd på opbygningen af et videoværksted i tilknytning til det såkaldte telehus. Vi overvejer at udbygge det videre som en selvstændig enhed, der kan tilbyde kurser, udlejning af materiel m.v.

En institution i samarbejde

Det bliver mere og mere klart, at vor styrke hænger sammen med det samarbejde, der foregår til mange sider. Nr. Nissum Seminarium og HF samarbejder naturligvis med de øvrige skoler i området. Under folkeskolens udviklingsprogram, det såkaldte 7-punktsprogram, er en række af seminariets lærere involveret i udviklingsprojekter, først og fremmest sammen med øvelsesskolen, men også med andre skoler. Her har vi mulighed for både at lære og at hjælpe. Vi har brug for hele tiden at få lov til at leve med i folkeskolens liv og opleve dens opgaver og problemer på nærmeste hold. Sammen med Den jyske Pensionisthøjskole i Nr. Nissum og Ældrepedagogisk Center forbereder vi bl.a. en konference i januar for kommunalpolitikere, embedsmænd og andre omkring kulturcentertanken og samspillet mellem folkeskolens udviklingsprogram og socialministeriets udviklingsprogram. Socialminister Aase Olesen og en række embedsmænd har lovet at medvirke. Lemvig kommune samarbejder vi fortsat med omkring det Teleprojekt, der er bevilget statsmidler til over en årrække. Telehuset i Nr. Nissum, som er indrettet i den tidligere rektorbolig, kan efterhånden knap nok rumme de mange aktiviteter, der er igang. Seminariet og HF-kurset bruger huset til undervisning i informatik, Teleprojektet holder kurser, og enkeltpersoner og grupper benytter huset og dets maskinpark. Et særligt kostpædagogisk projekt involverer vores lærer i hjemkundskab og samler mange interesserede.

Endelig er det værd at nævne, at samarbejdet med Danmarks Lærerhøjskoles Skiveafdeling og Skive Seminarium i denne tid er under hastig udbygning. For år tilbage blev der givet mulighed for, at seminarierne kunne ta-



De tre første seminarbygninger: Theben, Athen og Sparta.

ge del i folkeskolelærernes videreuddannelse. Da en del af seminariernes lærere i forvejen var kursislærere på lærerhøjskolen, var det naturligt, at vi herefter satte os sammen for at skabe det bedst mulige udbud af kurser og studiekredse for områdets lærere. Et sådant samarbejde giver mulighed for at trække på alle ressourcer, og det giver en oplevelse af at løfte i flok.

Personerne bag institutionen

Med ca. 400 studerende fordelt på HF og seminarium har vi fortsat en stor medarbejderflok. Vi har også i år kunnet ansætte nye lære-

re, ganske vist kun på deltid. Det drejer sig om Kirsten Ringgaard Steffensen, der er ansat i dansk og Steen Liebe Hansen, der er ansat i samfundsfag. Desværre har vi mistet en af vores gode kolleger, idet Anton Tångsig Christensen efter et langt og svært sygeleje afgik ved døden den 29. juli 1988. Tångsig Christensens navn var landskendt, først og fremmest for det kæmpemæssige arbejde, han i en årrække udførte som landsformand for organisationen Skole og Samfund. Selv om han de senere år således delte sin tid mellem seminarium og organisatoriske og politiske hverv, har vi oplevet hans død som et smerteligt tab for Nr. Nissum Seminarium.

På seminariets administrationskontor har vi også oplevet forandringer i år. Seminariets skattede inspektør gennem en årrække, lektor Søren Porup har valgt at gå på pension og er blevet afløst af lektorerne Vagn Vinther og Alfred Pedersen, der deler inspektørjobbet. Vi kan dog glæde os over, at Søren Porup fortsat har lovet at bistå ved skemalægningen m.v.

I 1987 fik vi godkendt nye vedtægter for Nr. Nissum Seminarium og HF. Bestyrelsen består herefter af 13 medlemmer, og den er forlængst trukket i arbejdstøjet. Seminariets dygtige formand gennem en række år, skoleinspektør Eigil Munksgaard, Struer ønskede at benytte denne lejlighed til at trække sig tilbage og er blevet afløst af assurandør Lars Raakjær, Lemvig, der er indvalgt i seminariets bestyrelse af Ringkøbing amtsråd.

Decentralisering, rationalisering, sparebestræbelser...

Forholdet mellem seminarierne og centraladministrationen ændres i disse år på en række punkter, og ord som decentralisering og rationalisering flyver gennem luften sammen med sparekrav og indskrænkninger på forskellige områder. For folk, der kun engang imellem kigger indenfor, kan det hele se særdeles kompliceret ud, men i virkeligheden er der, når der ses bort fra de aktuelle sparekrav, tale om et sæt bestræbelser, der går ud på i stadig højere grad at lægge en række beslutninger ud til institutionerne. Disse bestræbelser er vi ikke kede af. Det betyder nye muligheder for at give uddannelsen på Nr. Nissum Seminarium og HF en form, så den imødekommer de særlige krav, samfundet rundt om os stiller til uddannelsen og til os. Men det betyder naturligvis også nye krav til os om at

kunne samarbejde internt, bestyrelse, medarbejdere og studerende.

Det mener vi at kunne, og vi tror, at øget selvbestemmelse vil kalde på ny kreativitet og på et stadig mere aktivt medarbejderskab fra alle implicerede.

En skole med idé og initiativ

Når man som jeg af og til skal vise gæster rundt på Nr. Nissum Seminarium og HF, møder man tit anerkendende bemærkninger som: »Hvor er det dog en smuk skole«, »hvor er skolen dog velholdt« eller »hvor er her dog hyggeligt og rart«. Sådanne bemærkninger glæder naturligvis. Vi har en smuk skole, og vi har en god skole, takket være et loyalt medarbejderskab fra alle implicerede.

I seminariedebatten i dette efterår er det blevet fremhævet, at Nr. Nissum Seminarium og HF på én gang er et egnsseminarium og et landsseminarium med en bestemt tradition. Begge dele er rigtigt. En undersøgelse af, hvor seminarieret får sine studerende fra, viste i dette efterår, at ikke mindre end 67% kommer fra Ringkøbing og Viborg amter, men den viste også, at der er folk, der rejser langt for at studere netop hos os, måske netop på grund af seminariets tradition og idé. Idéen, der for snart 100 år siden lå bag seminariets oprettelse, var den kirkelige og folkelige vækkelse, og initiativtagerne var vestjyske missionsfolk. Det seminarium, de skabte, var privat i ordets egentlige betydning. Sådant er det ikke mere. På en helt anden måde end dengang har samfundet vedkendt sig sit ansvar for læreruddannelsen og naturligvis også for HF. Derfor er Nr. Nissum Seminarium i dag en selvejende institution med fuld offentlig støtte og med et alment uddannelsesstilbud til mange unge. Men traditionen ønsker vi bestemt ikke at lø-

be fra. I seminariets dagligdag giver den sig bl.a. udtryk i den daglige morgensang, i de mange foreninger og måske ikke mindst i bestræbelsen for at fastholde en samhørighed og en fælles ansvarlighed for institutionen og dermed også for hinanden.

I 1992 skal vi fejre 100-års jubilæum. 100 år er lang tid, og et jubilæum bliver derfor også en chance for at erindre de mange, der gennem årene har ydet deres bidrag til semina-

riets arbejde og hele liv. Seminariets lokalhistoriske arbejdsgruppe gør et kæmpemæssigt arbejde for at skabe oversigt over disse mange år. Men samtidig er et 100-års jubilæum også en udfordring til os alle til at forsøge at se fremad og skabe mulighed for, at Nr. Nissum Seminarium og HF kan gøre et godt arbejde i den fremtid, som mange i dag føler sig usikre overfor.



Bestyrelsen for Nr. Nissum Seminarium og HF-kursus

Valgt af »Kirkelig Forening for den Indre Mission«:

Biskop *Georg S. Geil*, Domkirkestræde 1,
8800 Viborg.

Efterskoleforstander *C. Johan Gräs*, Blå-
kildevej 19, 6880 Tarm.

Provst *John Ørum Jørgensen*, Kirkebyvej 14,
Gjellerup, 7400 Herning.

Sognepræst *Niels-Jørgen Kobbensmed-
Nielsen*, Vindbakken 16, 7970 Redsted.

Sognepræst *Erik Bitsch Nielsen*, næstfor-
mand, Nis Petersensvej 26, 7620 Lemvig.

Forstander *Jørgen Østerby*, Skrødstrup
Efterskole, Skrødstrup, 9550 Mariager.

Valgt af seminariet:

Skoledirektør *Villy Christensen*, Overlæge
Ottosensvej 5, 9900 Frederikshavn.

Advokat *Erik Hermansen*, Vestergade 18,
7620 Lemvig.

Generalsekretær *Mogens Nielsen*, Hejrevej
9, 7100 Vejle.

Valgt af Ringkøbing amt:

Assurandør *Lars Raakjær*, formand, Vold-
gade 20, 7620 Lemvig.

Valgt af Lemvig kommune:

Tømrerm. *Egon Chr. Bjerg*, Godthåbsvej
20, 7620 Lemvig.

Valgt af Seminariets elevforening:

Lærer *Ane Krogh*, Højvænget 26,
7760 Hurup.

Valgt af HF-elevforeningen:

Skoleleder *Arne Bjerrum*, Bonnesigvej 27,
7600 Struer.



Stående fra venstre: Arne Bjerrum, Niels-Jørgen Kobbersmed-Nielsen, Egon Bjerg, Erik Bitsch Nielsen, Lars Raakjær, John Ørum Jørgensen, Henning Fogde. Siddende fra venstre: Villy Christensen, G. Johan Gräs, Jørgen Østerby, Mogens Nielsen, Erik Hermansen, Ane Krogh. Fraværende: Georg S. Geil.

Siden sidst

Af lektor A. Koch (28)

Artiklen med denne overskrift beskæftiger sig sædvanligvis kun med en registrering af, hvad der i årets løb er sket i seminariets opland. Det vil den også gøre i år, men denne gang tillige have et bredere grundlag. Dette har som baggrund følgende lille oplevelse.

Den 1. august ringede en af mine sønner til mig og sagde til lykke med jubilæet. Noget desorienteret svarede jeg: »Hvilket jubilæum?» og fik svaret: »I dag er det 50 år siden, du blev ansat ved seminariet«. Han havde nogle dage forinden sammen med sin kone, der også er nissummit, siddet og bladet i gamle årbøger og var derved blevet opmærksom på forholdet.

Episoden fik mig til at tænke tilbage på, hvad der er sket på dette sted siden 1938, ja helt tilbage til 1925, da jeg første gang mødte Nørre Nissum Seminarium, der nu om få år kan holde 100-års jubilæum (1992).

Det er helt forunderligt at tænke på, at dette sted fra nogle få huse nu har udviklet sig til en hel lille by, der med rette bærer navnet Seminariebyen. Det er nemlig aldeles klart, at det er seminariets eksistens og virke, der har været den drivende kraft i udviklingen af den omfattende skolevirksomhed, der gør dette sted til en skoleby med vidtrækkende påvirkning af hele det nordvestjyske område, et område der er forfordelt med hensyn til uddannelsessteder og kulturfaciliteter.



Mange gør sig nok ikke klart, at der i ly af disse forskellige skoler udfolder sig et rigt kulturliv, der med lethed kan måle sig med, hvad en almindelig provinsby kan byde på. Og det står fast, at hele dette rige virke står og falder med seminariets trivsel og eksistens, som inspirator og dynamo.

Efter disse bemærkninger vil jeg beskæftige mig med denne artikels sædvanlige emner.

Nr. Nissum skole

Det er ikke uden en vis stolthed, at Lemvig kommune kan pege på, at Nr. Nissum Seminarium har en moderne øvelsesskole placeret lige ved seminariet, som det i sin tid blev krævet, men ikke er opfyldt ved ret mange af landets seminarier.

Skolen har med sine 300 elever en ideel størrelse. Børnetallet er svagt stigende. Den

stærke overbelægning af lokalerne forårsaget af de skoleopgaver, som det store antal tamilske flygtninge, der var placeret her, gav anledning til, er ophørt, eftersom tamilerne er flyttet til Holstebro. Der var ikke længere plads til dem på Ad. L. Hansens kollegium. Der er dog stadig 10-12 tamilske børn i skolen, idet nogle familier har bosat sig i området. Vi har noteret os, at mange af tamilerne giver udtryk for, at de ser tilbage på tiden i Nørre Nissum og måske især børnenes skole med megen glæde.

Anlæggelsen af sportspladsen, beplantning m.v. er nu færdiggjort, så skolen med den store »Østhal« og dens stærkt udbyggede faciliteter har de bedst tænkelige sportsmuligheder.

Nr. Nissum Høj- og Efterskole

Denne skole, der sidste år kunne fejre sin 100-årsdag, har al sin plads optaget af efterskolens godt 120 elever. Selv om vor tid ikke just er »højskoletid«, håber man stadig på engang at kunne genoptage højskolevirksomheden.

Skolen er belagt til langt op i 90'erne. Den har for så vidt mulighed for at placere sig som idrætsskole, da den har såvel idrætshal som svømmehal.

Kongensgård Landbrugsskole

Skolen har sit navn efter den gamle Kongensgård, hvorigennem så mange af seminariets elever har haft deres gang på forårs- og efterårsvandringer til dalene ved fjorden.

Landbrugsskolen har godt søgning, selv om de svære tider for landbruget også mærkes her. Der er for tiden 45 elever på det ordinære kursus. Derudover afholdes der kortere kurser for unge med student- eller hf-eksamen. Det initiativ, der blev taget i samarbejde

med Lemvig Gymnasium for at få skabt en helt ny linie til studentereksamen med landbrug som særfag, fungerer stadig. Der blev i sommer dimitteret et hold med denne uddannelse, og der er nye hold i gang.

Undervisningen på denne gren gives af landbrugsskolens lærere i fællesskab med gymnasiets lærere. Gymnasiets elever tager på lige fod med landbrugsskolens elever del i mark- og staldarbejdet – også det tidlige morgenarbejde.

Fenskær Efterskole

Denne nye skole i det nissumske skolebillede blev nærmere omtalt sidste år.

Skolen er topbelagt med 63 elever og har som særligt formål at tage sig af såkaldte »bogsavage« elever. Sådanne elever har ofte usædvanlig flair for håndens arbejde. Den mere boglige undervisning foregår derfor i nær tilknytning til praktisk arbejde.

Til første oktober påbegyndes opførelsen af en hårdt tiltrængt samlingsaal.

Den jyske Pensionisthøjskole

Skolen er efterhånden udbygget til en så høj standard, at den med lethed kan måle sig med de bedste af slagsen. I forbindelse med beplantningen af en park har skolen ladet en nyudgravet sø indgå i sine omgivelser, så disse giver kursisterne nye hyggeområder.

Skolen er fuld belagt. Den bringer årligt over 1600 gæster fra hele landet til stedet her.

Når man træffer kursisterne på deres vandring og giver sig i snak med dem, får skolens ledelse og lærere det allersmukkeste skudsmål, hvad der naturligvis kun kan glæde os, der har set skolen vokse og udvikle sig. I januar måned er det almindelige kursuspro-

gram sat i stå, derved bliver der mulighed for at afholde en række forskellige kurser med deltagelse af folk fra ind- og udland. Det er folk, der har interesse og behov for at få belyst emner af social- og samfundsmæssig karakter. Der forventes i alt ca. 350 deltagere til disse kurser.

Ældrepedagogisk Center

Centret, der er udviklet som en udløber af seminariet, har sit kontor i seminariet og ledes af seminarielektor H. J. Scheel Andersen.

Centret tilrettelægger en række kurser for medarbejdere i ældreomsorgen spredt ud over hele landet. Derudover afholder centret en række seminarer om ældrepedagogikken. Centret har også et ret omfattende program i Norge, og som noget nyt kan det noteres, at det er indtrådt som aktionær i et svensk institut for samordning af et helhedssyn på ældretrivsel i de nordiske lande.

Andre kulturelle aktiviteter

Kor- og orkesterstævnet. Dette efterhånden landskendte stævne blev i år gentaget med uforandret stor deltagelse, ca. 350. Egentlig er dette tal misvisende som udtryk for interessen for stævnet, idet man af lokalemæssige grunde har måttet begrænse sig til ovennævnte antal.

Vestjysk Koncertkor. Ved et kor- og orkesterstævne opstod spontant blandt de nærmestboende sangere, hvilket vil sige sangere fra Ringkøbing amt, ønsket om at mødes mellem stævnerne og synge sammen.

Således opstod det kor, der til at begynde med blev kaldt Mellestævnekoret og senere blev omdøbt til Vestjysk Koncertkor.

Sangerne mødes på seminariet en gang om

måneden og øver på et større korværk, som så senere opføres i en kirke i amtet med assistance fra professionelle sangere og musikere.

Koret, der ledes af Tage Ringgård, har opført Bachs Julecoratorium, Haydns »Skabelsen«, Mozarts c-mol messe, Raminéz' »Missa Criolla«, Fauré Requiem, Haydns Paukemesse. For tiden arbejdes der med Schuberts gudmesse.

Teologisk Voksenundervisning er gammelkendt på stedet her, men har ikke mistet sin interesse. Der er ca. 70 deltagere kommende fra hele det nordvestjyske område. Kurset afvikles på en række lørdage fra kl. 10 til 14 med kendte skikkelser som foredragsholdere.

Teaterkredsen »Limfjorden« fastholder stadig så mange deltagere, at forestillingerne må dubleres. Seminariets festsal er også i denne sæson en naturlig og festlig ramme om forestillingerne.

Sogneforeningen

Denne forening har i det forløbne år satset på forskellige aktiviteter som virksomhedsbesøg, naturvandring og foredrag af aktuell interesse. Problemerne omkring ældreboliger og plejehjemsfaciliteter arbejdes der også stadig med.

Sportslige aktiviteter

Nissumområdet er forsynet med gode muligheder for at dyrke snart sagt alle sportslige og idrætslige aktiviteter. Mulighederne udnyttes flittigt, hvilket har betydning for både unge og ældre i vort »fritidssamfund«.

Remmerstrand jollehavn

Som et meget kærkomment element til dæk-

ning af fritidsinteresserne må det nævnes, at der på Remmerstrand i læ af gruslejet er bygget en havn for små joller og mindre lystbåde. Der er foreløbig 40 bådpladser.

Havnen er bygget på privat basis som et andelsforetagende og tages i brug i dette efterår. Med støtte fra forskellig side og i kraft af en stor indsats af frivillig arbejdskraft er havnen opført for meget billige penge. Der er dog ikke sparet på kvaliteten, der naturmødvendig må være god i betragtning af Nissum Brednings ofte voldsomme havoverflade.

Erhvervsvirksomheder

Vort område mangler stadig at få udbygget et tilfredsstillende erhvervs- og industrigrundlag. Der er dog grund til at omtale et par større virksomheder, der ved lokale kræfters dygtige indsats har udviklet sig her.

Trævarefabrikken »Daqua«. Denne fabrik, der ejes af Ole Bjerre Jensen, ligger i Nissumby og er udgået fra det gammelkendte tømrerværksted.

Fabrikken fremstiller skabe, kommoder og lignende, og produktionen går næsten udelukkende til eksport. Fabrikken har lige modtaget en stor ordre til England og har stadig store leverancer til Nordsverrig. Ved afta-

ler af sådanne leverancer har fabrikken haft stor nytte af »Telehuset« ved seminariet. Nu har den dog fået sit eget teleanlæg.

Fabrikken beskæftiger 18 mand og er gennemautomatiseret ved computerstyring.

Fiskeforædlingsfabrikken »Jeka« er indrettet i det nedlagte mejeri og beskæftiger 20-30 medarbejdere, alt efter de mulige leverancer af råvarer afhængig af fiskestop m.m. Produktionen består i opskæring og saltning af torsk og lignende fiskearter. Virksomheden er en udpræget eksportvirksomhed.

Forurening

Dette problem mærkes også i vor egn. Generne fra Cheminova er aftaget meget, men algevæksten i farvandene her har vi også mærket.

Gennem længere tid har skovrider Handberg, Klosterhedens skovdistrikt, henledt opmærksomheden på den voksende forurening af atmosfæren og den deraf følgende virkning på skovens træer uden at få ørenlyd for sin kritik. På det seneste er det omsider gået op for miljømyndighederne, at der er alvor i snakken, og der er indledt kontrollerende analyser af forholdene.

Lad os håbe, at miljøproblemerne altid må stå os for øje.

Nørre Nissum Kirke

Af lektor Georg Nielsen, formand for Nr. Nissum menighedsråd

Som kirken er beliggende – højt på en bakke og med både Vesterhavet og Limfjorden som nære naboer – er der naturligvis altid megen reparation og vedligeholdelse på den gamle bygning.

Ved sidste syn konstaterede menighedsrådet, at pudset på kirketårnet faldt af, at der var en bred revne i tårnet, at blytaget på tårnet var utæt, samt at urskiverne var delvis tæret op af rust.

Menighedsrådet vidste, at reparationen af tårnet ville blive dyr, og at der bestemt også skulle være penge til vedligeholdelse af kirkens indre. Til arbejder af denne karakter er der heldigvis billige lån af få i stiftsmidlerne. Vi søgte pengene og fik dem, ligesom vi fik Nationalmuseets tilladelse til reoveringen.

Midt i marts måned gik håndværkerne i gang. Gammelt puds blev hamret og spulet af tårnets mure, diverse munkesten udskiftet og nyt puds lagt på. Blytaget blev fornyet og nye flotte rustfri urskiver sat på plads. Revnen i tårnet blev fyldt ud og sikret med rustfri stålstænger. Som afslutning blev kirken kalket flere gange.

Efter sommerferien gik håndværkerne in-

dendørs, hvorfor højmesse måtte flyttes til missionshuset, som Indre Missions Samfund beredvilligt stillede til rådighed.

Inde i kirken er alt murværk repareret og kalket flere gange. Bænke og loft er malet, gulvet afhøvlet. I midtergangen er der lagt gule mursten svarende til stenene omkring alteret.

Det har været menighedsrådets hensigt at gøre det indre af kirken lige så smuk som det ydre. Derfor er der valgt lyse og glade farver.

For mange år siden blev der på kirkens loft fundet et meget medtaget krusifiks. Det blev bragt til Nationalmuseet, hvor det har ligget »i depot«. Sidste sommer rejste menighedsrådet til København for at få »syn for sagn« og besluttede sig for at få krusifikset restaureret. Nu er det hjemme igen, ophængt på kirkens nordvæg.

I det forløbne år har sognet i øvrigt fået endnu en præst. Poul Wemmelund blev i august ordineret i Viborg Domkirke som hjælpepræst i Nørre Nissum.

Årbogens læsere, hvoraf mange kender Poul Wemmelund særdeles godt, vil næppe have svært ved at forestille sig ham på en prædikestol.



Anton Tangsig Christensen

Af lektor J. Hauge Nielsen (51)

Fredag d. 29. juli døde Anton Tangsig. Han måtte igennem en svær sygdom, der langsomt fratog ham livet og flyttede ham bort fra den brogede verden, som han elskede at blande sig i. Med arbejdsomhed og aldrig svigtende energi tog han en lang, lang række opgaver på sig – i samfundet, i skolens tjeneste. Anton Tangsig søgte løsninger, og da han altid havde »læst på lektien«, fik han selvsagt stor indflydelse.

Tangsig blev født i 1925 i Nørre Bork. Faderen var landmand, og i sin ungdom arbejdede Tangsig en tid i landbruget, før han kom på seminarium i Haslev, hvorfra han i 1951 blev lærer. Fra 1951-56 var han ansat ved Ribe Statseminariums øvelsesskole. Det var herfra han i 1956 kom til Nørre Nissum.

Tangsig var en slider som få. Som lærer ved seminariet i idræt og dansk var han både afholdt og højt respekteret. Den danske litteratur stod i særlig grad hans hjerte nær, og hans litteraturgennemgange var altid præget af viden, medleven og et smittende engagement.

I sine yngre år løste han ved siden af seminararbejdet en række opgaver i spejderbevægelsen, lokalt og som divisionschef for det nordvestjyske område. Det kom også en række studerende til gode, idet Tangsig sammen med dem satte ungdomsarbejde i gang flere steder på egnen. Også skoleidrætten nød godt af hans talent for at organisere og

igangsætte. Han var i adskillige år formand for Landsudvalget for Skoleidræt, en post Tangsig fik efter dygtig ledelse af Udvalget for Ringkøbing Amt.

Ved siden af det pædagogiske virke blev der også tid til kommunalpolitik. Tangsig var medlem først af Nørre Nissum sogneråd og efter kommunesammenlægningen i 1971 af Lemvig byråd, valgt af de konservative.

Hans største interesse var dog »Skole og Samfund«, forældreorganisationen af skolenævn og skolekommissioner. Ved sin død var Tangsig formand for denne organisation, og han havde sin store andel i, at den voksede sig stor og fik indflydelse på landets skolepolitik. Som repræsentant for »Skole og Samfund« havde Tangsig desuden sæde i flere udvalg nedsat af undervisningsministeriet. I disse udvalg var han forældrenes utrættelige talsmand.

Tangsig's udadvendte virke gjorde ham landskendt, og det betød naturligvis, at vi de senere år ikke så meget til ham i det fællesliv, der leves omkring et seminarium som vort. Der var bud efter ham mange steder fra. Ikke at han derfor slap interessen for stedets unge. Undervisningstimerne var han levende optaget af. De var en vigtig del af hans hverdag.

Det var med respekt og megen medfølelse vi fulgte ham og hans familie i hans sidste tunge tid. Det er svært at slippe, hvad man

holder af. Jeg er ikke i tvivl om, at Tangsig og hans nærmeste hentede hjælp og styrke i Poul Gerhards salmer, de salmer der i særlig grad blev hans.

Vi, hans kolleger og mange, mange andre, der har mødt Tangsig i med- eller modspil, husker ham. Han ragede op og satte sig spor.



Et tilbageblik over de sidste 20-30 års udvikling i skolen

Redaktionen har henvendt sig til tre erfarne undervisere, der fra hvert sit udgangspunkt beskriver ændringer i adfærd og holdning blandt børn og studerende. Ændringer, som ikke mindst »68« har givet anledning til.

Lærerstuderende 1968-1988

Af rektor Knud Munksgaard, Holbæk, dim. Nr. Nissum 1966

Forbehold

En umulig opgave har dette skrifts redaktør stillet: Giv en karakteristisk af de lærerstuderende fra ungdomsoprørets fødsel i 1968 til i dag 20 år efter.

Jeg burde have sagt nej til opfordringen af to grunde. For det første er de lærerstuderende til enhver tid meget forskellige. Det er aldrig fair at finde en fællesnævner for flere hundrede unge fra en bestemt periode. Forskellene mellem de studerende er ofte mere fremtrædende end lighederne. Dernæst har min position for at give de ønskede iagttagelser forandret sig i årenes løb. Ganske vist har jeg været i »seminarieverdenen« siden 1962, afbrudt af en 5-årig periode, men de studerende opleves nu engang forskelligt, om man selv er studerende, seminarielærer eller rektor.

Når jeg alligevel forsøger at løse opgaven,

er det dels for at leve op til den indgåede aftale med redaktøren og dels er opgaven spændende, da de lærerstuderende som alle andre er børn af deres tid. Og »tiden« har unægtelig forandret sig meget i de forløbne 20 år.

Tradition

Den første tanke, der ville slå en besøgende, der kom ind på en lærerstuderendes værelse i 60'erne ville være: Loppemarked. Et noget tilfældigt sammenskrab af følgende møbler ville »pryde« lokalet: En ottoman, en rød løber, et teakstræssofabord, en udslidt lænestol, et skrivebord af ubestemmelig træsort, et klædeskab med beskedent indhold, en vægreol og en gammel radio eller en transistor. Dette var rammen om en lærerstuderendes seminarietid før det magiske år 1968. Karakteristisk var nemlig, at de studerende boede på værelse hele studietiden igennem. Som lærerstuderende var det næsten utænkeligt, at man stiftede familie under uddannelsesforløbet. Dette måtte vente, til embedet var i hus. Det var mere end nogensinde ringforlovelsernes tid.

De unge, som gik på seminarium i 60'erne, kunne groft taget deles i to grupper. Der var en gruppe af karle og piger, som havde prøvet

det virkelige liv, almindeligvis i landbruget, men som havde hang til læsning – og var ugiftte. Via præ.præp. (FF) og præparandklassen kom de ved et uhyrligt slid ind på seminariet. De var typisk i slutningen af tyverne, men enkelte var dog ældre. Den anden gruppe af 18-19 årige havde taget realeksamen og enten via præp. eller »lille prøve« kvalificeret sig til en plads på seminariet.

Fælles for begge grupper var, at de kunne leve det frie seminariliv ubundet af familiemæssige forpligtelser af økonomisk og tidsmæssig art. Karakteristisk var også, at næsten ingen havde arbejde ved siden af studierne. Kun i sommerferierne tjente man lidt penge. Når dertil kom, at næsten alle spiste på pensionat, så er det ikke svært at registrere, at en lærerstuderende havde tid til sin rådighed. Det at gå på seminarium blev således en livsstil, hvor der ud over den daglige lektielæsning, var tid til deltagelse i mange andre aktiviteter som foredrag, koncerter, film, idræt m.m. Man var på højskole i 4 år. På værelserne blev drukket spandevs af kaffe og spist i mellemrum af skærekager, mens diskussionerne rasede til langt ud på natten.

Det nære sociale liv blev understøttet af læreruddannelsens struktur. Undervisningen foregik i langt de fleste timer i den fælles klasse. Man havde således en lang række fælles oplevelser, som var med til at understøtte kammeratskabet. Ingen kunne holde sig uden for klassens liv, da der var mødepligt.

Det at læse på et seminarium var som at gå i skole. Læreren bestemte undervisningens indhold og foreskrev hvilke lærebøger, der skulle benyttes. Undervisningen var lærerstyret. Det var skolegang og ikke studium. Ingen anfægtede denne ordning.

Alle skulle igennem mange fag. Bredde prægede uddannelsen. Det kunne ikke resul-

tere i andet end overfladisk viden. En dybtgående indsigt i et fags videnskabelige grundlag strejfedes højst i liniefaget. Men på den anden side erhvervede de lærerstuderende i 60'erne store færdigheder på bestemte områder. Dansk retskrivning og grammatik havde et højt niveau. Regnefærdighederne kunne være uovertrufne. Indsigt i vor kulturarv var meget stor. Alle kendte de fleste sange i højskolesangbogen. Sådan kunne man blive ved.

En lærerstuderende i 60'erne satte ikke spørgsmålstegn ved den givne samfundsmæssige ordning. Han/hun skulle dygtiggøres i at formidle traditionen til de kommende generationer.

Når den enkelte ønskede at blive lærer var der næppe tale om et kald, men for de fleste lærerstuderendes vedkommende var lærergerningen en vej til social opstigning. Lærerne var ansete personer i samfundet. Deres arbejde var værdsat. Ingen lærerstuderende var i tvivl om, at uddannelsen skulle bruges til et job i skolen. Alle, der ikke skulle være soldater, havde stilling inden eksamensbeviset blev erhvervet. Under hele uddannelsesforløbet havde målet været klart. Man ville være lærer. Ingen kunne i studietiden drømme om frivilligt at forlade seminariet. Det var stræbsomme og til dels idealistiske personer, der fyldte seminarierne i 60'erne.

Man skulle være et ualmindeligt »sløvt læs«, hvis det rige seminariliv ikke smittede af på ens personlighed. Det var levende mennesker med en bred faglig basis, der blev udklækket på seminarierne i 60'erne. Men de kom også fra en snæver verden. Et liv på en hybel, et kammeratligt liv med andre lærerstuderende, en lærerstyret undervisning gennem 4 år og med en forestilling om at komme til at stå som en autoritet bag et kateder havde meget lidt at gøre med de faktiske forhold i

samfundet. Uddannelse og opdragelse set i et samfundsmæssigt perspektiv var ikke 60-lærerens stærke side. Han/hun havde en stor tro på fremskridtet, men anede lidet om skolen som et led i et dynamisk og foranderligt samfund med forvirrede børn.

Fornyelse

Ungdomsoprøret kom til seminarierne med nogen forsinkelse, først i begyndelsen af 70'erne slog det igennem, og slagkraften var taget af med årene. Men budskabet blev opfattet: Ned med alle autoriteter! Lad falde hvad ikke kan stå!

Men ikke bare dønningerne fra ungdomsoprøret ændrede de lærerstuderendes holdninger i forhold til 60'erne. Læreruddannelsen blev ændret radikalt. Mødepligten blev afskaffet. Eksamen blev indført i alle fag. Adgangskravet blev studenter- eller HF-eksamen. Liniefagene og de pædagogiske specialer fik en central placering i uddannelsen, mens rækken af fællesfag blev stærkt indskrænket.

De lærerstuderende boede ikke længere udelukkende på ydmyge værelser, men deres stigereoler, brikse og afsyrede fyrretræsmøbler kunne man finde på nedlagte landbrugs-ejendomme eller skovløberhuse. Forlovelsesringe kendte man ikke. Man flyttede sammen uden papir i parforhold eller i mindre kollektiver. På reolerne fandtes ikke alene lærebøger, men også bøger af Rifbjerg og Panduro, samt tunge værker af samfundsanalyserende art. Marcuse og Habermas havde indtaget tankeverdenen fra Kold og Grundtvig. Nutidens tænkere havde gennemskuet fortidens snævre verdenssyn. Nu skulle der eksperimenteres.

Læreruddannelsen blev ikke søgt som en

vej til social opstigning. De nyudsprungne studenter og HF'ere kom fra alle samfundslag. De ønskede at gennemføre en kort, over-skuelig uddannelse, som skaffede dem et fast arbejde med et vist perspektiv. Ikke få så lærergerningen som en vej til at påvirke børn og unge til en ændret samfundsopfattelse.

Professor Johs. Sløk forkyndte i en artikel i begyndelsen af 70'erne, at folkeskolens formål skulle være: »Det er sgu nok løgn!« Det var til at forstå. Enhver pædagogisk tanke og praksis blev sat under debat. Den kværn var der ikke mange etablerede værdier, der kunne holde til. Det gjaldt om at skabe frie rammer, som børn og lærere så i fællesskab kunne udfylde.

Det kan lyde overfladisk og naivt, men det var den lærerstuderende i 70'erne ikke. Der blev læst pædagogisk og psykologisk litteratur af en kvalitet og en dybde, som 60'ernes lærerstuderende ville have haft svært ved at gabe over. Marxistiske samfundsanalyser blev gennemtyret. Man befandt sig det meste af tiden på metaplanet. Teoretiske overvejelser var i høj kurs. Bevidstløs praksis var out.

Samtidig fik det faglige niveau gennem liniefagene et vældigt løft. Ingen fik noget foræret ved eksamensbordet, så dumpeprocenten steg enormt. Omkring 1/4 af alle studerende kom aldrig igennem uddannelsen.

De studerende fik i råd og udvalg ikke alene indflydelse på styringen af seminariet, men skulle også høres i forbindelse med tilrettelægnings af undervisningens indhold og form. Her gjaldt ikke ydmyghed. Der blev stillet krav om indflydelse fra de studerendes side. Lærerne måtte indrette sig efter de nye tider.

Ungdomsoprøret havde den enkeltes personlige frihed på programmet. Den melding blev hørt. Overalt på fyrretræsreolerne stod musikanlæg, der konstant sendte stærke ryt-

miske signaler ud i rummet, om de mange muligheder, et frit liv rummede. Der opstod en ungdomskultur, hvor man ikke længere skulle være styret af overleverede normer. Denne frihedsbølge medførte en stærk individualisering på bekostning af det store fællesskab. Et egentligt seminarieliv med bestemte traditioner i form af fester og arrangementer blev sprængt. Det gjaldt ligeledes fællesskabet omkring undervisningen, da den enkelte gik på så mange forskellige hold. Mødefriheden gjorde ikke sagen bedre. Det bærende fællesskab fandtes i de nære relationer i forskellige bofællesskaber eller basisgrupper, som på en eller anden måde prægedes af bestemte ideologier.

Den folkeskole, som vi i dag har, er fundamentalt anderledes end 50'ernes og 60'ernes skole. Forholdet mellem lærere og elever er blevet mere afslappet. Forældrene har større indflydelse. Tværfaglig undervisning er meget udbredt. Eleverne udtrykker sig mere kreativt o.s.v. Alle disse forandringer er næppe et resultat af en ændret skolelov, men primært en frugt af halvfjerdslerlærernes indsats. En dynamisk skole er blevet skabt. Det var nødvendigt, uden der dermed er fundet en løsning på alle pædagogiske problemer.

Besindelse

Hvis man her i slutningen af 80'erne blader ansøgningskemaerne til læreruddannelsen igennem, er der to ting, som springer i øjnene. For det første er der det massive antal af kvindelige ansøgere. Mere end $\frac{2}{3}$ af ansøgerne er piger. For det andet er gennemsnitsalderen 22-23 år blandt de nye lærerstuderende. Det var den alder, hvor mange i 60'erne blev sendt ud fra seminariet. Det er således i dag sjældent at møde en lærerstuderende, der er kommet

direkte fra en forberedende uddannelsesinstitution. Denne situation betyder også, at mange er etableret i parforhold og derfor ofte bosiddende relativt langt fra seminariet. Derfor bliver deltagelse i seminarielivet begrænset til den egentlige undervisningstid. Men det betyder, at mange af de studerende har en lang række livserfaringer fra »det virkelige liv«, som kan have betydning i uddannelsen. Mange studerende er f.eks. forældre, og det kan ikke andet end være en uhyre værdifuld erfaring at have med sig som kommende lærer og opdrager. Kendskab til arbejdslivet vil man også finde hos de fleste studerende. Mange har endda en tidligere uddannelse, som de har fungeret med i det »pulveriserende« erhvervsliv. Og så har de fleste rejst meget. Det er ikke usædvanligt at møde studerende, der som en anden prins Joachim har arbejdet på en farm i Australien. Mange af nutidens lærerstuderende har således en række livserfaringer, som meget få havde i de foregående årtier.

En meget karakteristisk ting for 80'ernes studerende er, at de har god tid. De har uhyre travlt i det daglige med at passe studium og hjem, men det gælder ikke for dem at gennemføre uddannelsen med lynets hast for at få et lønarbejde og de materielle goder, som hermed følger. En del søger orlov under uddannelsesforløbet. Det er heller ikke nogen katastrofe, hvis det tager et år eller to år ekstra at få eksamensbeviset. Ligeledes er det langt fra alle, der med et eksamensbevis i hånden styrter ud for at søge job.

Måske skyldes den gode tid, at så mange er etablerede og derfor allerede er i besiddelse af materielle goder. Mange har også et eller andet erhvervsarbejde ved siden af studiet for at undgå dyre uddannelseslån og alligevel opretholde en rimelig levestandard. Det er

ikke forkert at sige, at mange lærerstuderende har et hårdt job med at klare studiet samtidig med, at de skal passe familie eller/og har erhvervsarbejde.

Nogle har betegnet nutidens unge som tilhørende en »nå-generation«. Denne lidet flatterende betegnelse er alt for overfladisk. Det er derimod en meget søgende generation. Man må sige, at det er udtryk for et vist mod at begynde en læreruddannelse i dag. Spørg f.eks. en 40-50 årig lærer, om han/hun synes, at det er en god ide at lade deres søn eller datter begynde en læreruddannelse. Jeg har hørt flere lærere fraråde deres håbefulde at søge ind på den livsbane. Lønnen forekommer mange yderst ringe – det daglige arbejde er stærkt belastende, og så er det ikke særlig agtværdigt at være lærer i dagens Danmark, sammenholdt med, at vi har uhyre store samfundsproblemer, som var helt ukendte i 60'erne. Begreber som forurening, arbejdsløshed, betalingsbalanceunderskud og udlandsgæld var ukendte dengang. De fremtidi-

ge lærere kan altså ikke oplære den kommende generation ud fra et håb om nye materielle muligheder eller med drømmen om et helt andet samfundssystem.

Det er ikke underligt, at der blandt nutidens lærerstuderende kan mærkes en klar søgen efter værdier, som de kan formidle til børnene.

Højskolesangbogen er kommet til ære og værdighed igen. De lytter uhyre meget til musik, der giver udtryk for livsværdier og et meningfyldt liv. I undervisningens samtale møder de ikke med forudfattede eller frelste meninger. Naturligvis vejer deres livserfaringer tungt i en bedømmelse af opdragelsesmæssige problemstillinger, men de er absolut åbne og søgende. De forstår Kim Larsen, når han synger Ole Wivels sang fra 1959:

*– Mit barn, mit barn, giv agt
alt er igen uprøvet
i dine hænder lagt.*

1960'erne

TRADITION

teaktræ

pibe

lærebøger

lektier

mødepligt

The Beatles

N.F.S. Grundtvig

færdigheder

højskolesangbog

metoder

violin

blå

lærer

idealisme

individ

kuglepen

terylenebukser

værelse

optimisme

1970'erne

FORNYELSE

fyrretræ

cigaretter

fotokopier

studium

mødefrihed

Bob Dylan

Paulo Freire

viden

mål

guitar

rød

pædagog

kritik

samfund

skrivemaskine

cowboybukser

kollektiv

skepsis

1980'erne

BESINDELSE

hvidmalede

nul røg

lærebøger/fotokopier

samtale

mødeforpligtelse

Bruce Springsteen

?

oplevelse

højskolesangbog

indhold

synthesizer

grøn

underviser

søgen

gruppe

PC'er

konditøj

lejlighed

realisme

Praktik og praktik- elever

*Af øvelsesskolelærer Gerda Hauge Nielsen,
Nr. Nissum*

Dimitteret Silkeborg seminarium.
Øvelsesskolelærer v. Nr. Nissum Skole.
Tidligere praktik/øvelsesskolelærer i Århus, Jelling
og Gudum, samt timelærer ved Nr. Nissum
Seminarium.

Århus 1950-60

Meget forventningsfulde mandlige og kvindelige seminarieelever kommer på skolen fra et seminarium i nærheden.

De er høflige, næsten ærbødige over for læreren. Jobbet som lærer har endnu et skær af den gamle førstelærerrolle over sig. Seminarieeleverne oplever, hvordan læreren med flid værner om ro og respekt, mens der undervises og arbejdes, for det er kendetegnende for den dygtige lærer. Og børnene overfører respekten og tilliden til seminarieeleverne, der handler som læreren og slider for at undervise, som han gør, er klædt som han, og de fortsætter med at undervise efter bogen, hvor læreren er kommet til.

Alligevel er det en fest, en afveksling for børnene at have praktik. Der er ikke så mange brud i skoledagen. Læreren giver børnene lektie for. Også praktikeleverne får lektie for, men de er foran børnene, så de kan undervise i det nye stof og virke overbevisende. I enkelte tilfælde bliver praktikeleverne dog kastet

ud på det dybe vand, hvis læreren er så gammel, at han bruger 40'ernes emneundervisning, for så er der ingen lærebog, der angiver målet og har en udførlig metodisk lærervejledning.

Jelling 1960-62

Statsøvelsesskolen er tæt knyttet til seminariet, og lærerne har en særlig ansættelsesmæssig status. Men praktikundervisningen foregår i disse år stort set som tidligere med lærebogen som alfa og omega, mens praktiklæreren er forbilledet. Dog griber »den blå betænkning« efterhånden ind i skolen som vejledende for undervisningen. Læreren opdager, at lærebogen ikke er tilstrækkelig som grundlag og styringsinstrument for undervisningen. Man må kende målformuleringer, undervisningsvejledninger, fagmål, hjælpemidler o.s.v. Men endnu smitter den blå betænkning ikke rigtig af på praktikundervisningen. Læreren må først finde sine egne ben. Og da usikkerheden har bredt sig, nærmer praktikleærer og praktikelev sig hinanden i den fortrolige, joviale du-tiltaleform for at angive, at »vi er i samme båd«.

Nr. Nissum seminarium 1963-69

Undervisning i forberedelsesklasserne og på frilæsningshold giver lejlighed til at se praktikeleverne fra en anden side og se børneskolen fra seminariets synsvinkel.

I 60'erne lyder det: Vi må forbedre de studerendes faglige kompetance før optagelse på seminariet. I slutningen af tresserne blev resultatet: Væk med forberedelsesklasserne og ind med studentereksamen og HF-eksamen. Dermed fik man et adgangskriterium, men måske ikke et egnethedskriterium.

Gudum 1969-75

De unge studerer nu på eget ansvar som på de højere læreanstalter, og efterhånden viser tresernes symboler sig blandt de studerende: det store krølledede hår, lasede cowboybukser, bare fødder i udtrådte sko og tungsindigt blik.

Flere og flere unge tiltrækkes af seminariernes uddannelsesstilbud, og den bedre faglige ballast giver rum for større indsigt i de pædagogiske fagområder. Undervisningslære dukker derfor op som selvstændigt fag. De studerende skematiserer, sekvenserer, analyserer, kommunikerer, kritiserer og skaber synteser. De taler fagsprog.

For praktiklæreren gælder det om at være på forkant med udviklingen, en lektie foran de studerende. Praktiklæreren skal lede den studerende ind i den nye undervisningsteknologiske verden. Så derfor må han på kursus, hvor man lærer at formulere mål på alle niveauer. (Man har på fornemmelsen, at underviserne på kurserne kun er en eller to lektioner foran kursisterne). Praktiktimens tilrettelæggelse er næsten en biding. Målene har en magisk styringskraft, der klarer alle problemer. Som praktiklærer føler man et svælg mellem den praksis, men selv udfører, og den analyserende og dissekerende, teoretiske holdning, der er de studerendes indfaldsvinkel til praktikken, hvor de uden at kopiere praktiklæreren skal skabe deres egen stil.

Det er svært at skabe sammenhæng mellem teorierne og skolens virkelighed.

Nr. Nissum skole 1975-

Praktiklærernes ansættelsesform bliver i disse år ændret. Der satses på at skabe et team af uddannede øvelsesskolelærere, der kan være brobyggere mellem de studerendes teoretiske viden og praktikkens virkelighed.

I 80'erne er lærerens største opgave og udfordring at tage hensyn til det enkelte barns situation og til det fællesskab, der kan skabes omkring undervisning og udvikling. Men det kræver overskud af faglig viden og menneskekundskab at transformere til et plan, der giver børnene nye oplevelser, ny indsigt og nye muligheder for aktivitet. Seminarierne, der egentlig på mange måder har haltet efter børneskolen i udvikling, har nu en chance for at komme på omgangshøjde. Udviklingen i de pædagogiske specialer tyder på, at man her har fået en indfaldsvinkel til nogle eksistentielle forhold i skolen, så de studerende på nogle områder får en anderledes forståelse af skolens opgaver.

Som praktiklærer fornemmer man hos de fleste studerende en langt større indføling og fingerspidsfornemmelse for børnenes menneskelige situation, mens man til gengæld fornemmer en større usikkerhed over for den viden, der skal bringes videre til børnene.

Engagementet blomstrer, men det kan visne, hvis man ikke har noget at fylde i dette engagement.

Børn er stadig børn... eller hvordan?

*Af overlærer Lars Busk Sørensen,
Harboøre (53)*

Hvordan er børn i dag egentlig i forhold til dem, der for 25-30 år siden var med til at danne ens billede af Den danske Folkeskole? Sådanne i en vestjysk landkommune? Utrolig meget anderledes! siger man den dag, man er træt af dem. Og det er rigtigt. Som de altid har været! siger man, når man lige har haft en god stund sammen med nogle af dem. Og det er også rigtigt. Det kommer an på, hvad man hæfter sig ved.

Fra gebis til tandretning

Ser man ud over en skoleklasse i dag og husker tilbage, er det ikke svært at notere sig nogle iøjnefaldende forskelle. De konstant snotnæsede mangler. Også dem med dårlige tænder. Hvis klassen da er ude over tandskiftningsalderen. Ja, og så dem i nedarvet tøj, som de tilsyneladende aldrig voksede til.

Jovist er der sket fremskridt. Alle ser stort set velnærede og veltrimmede ud. Tøjet er pænt og passer. Dyre, moderigtige mærkevarer. Tænderne stråler som prinsessens i eventyret. Bortset fra de evindelige tandretningsbøjler. I et kynisk øjeblik kunne man godt fristes til at ønske, at de blev det næste sparekniven tog. Når det nu skal være. For selvfølgelig skal man ikke bevidst producere originaler,

men man skal vel heller ikke helt ødelægge miljøet for dem.

Vore børn i dag er både sunde og velklædte. De har dyre vaner og penge på lommen. Colaflaskerne gider man ikke indløse pantet for, de går lige i papirkurven. Det er så bagsiden af medaljen. Men det gode er, at man ikke som dengang kan aflæse hjemmets sociale status på børnenes tøj og tænder og skoletasker. De små forblæste med fedtet hår og sorte negle findes vel stadig, men ikke i hver klasse længe. Så sent som i 60'erne kunne det her på stedet ske, at et barn fik gebis til sin konfirmation. Det må regnes for et af velfærdsstatens indiskutable goder, at den slags er blevet en umulighed.



Et spejl af de voksne

Børn er i dag som altid sagesløse produkter af det samfund, de er vokset op i. Deres adfærd er et spejl af de voksnes. Hvad ellers? En tro, forenklet, tydeliggjort kopi. Nogle gange let karikeret. Nogle gange ubehagelig at fordybe sig i. De er absolut mere urolige, mere adspredte end for 30 år siden. Men når det dengang var lettere at få dem til at fordybe sig i en opgave og arbejde længe med den, var det ikke kun på grund af autoriteten. Der var en anden stemning i samfundet. En anden atmosfære derhjemme. Deres rastløshed i dag er såmænd bare et alt for tydeligt spejlbillede af fars og mors ustandselige jag efter materielle goder og underholdning. Når de ikke tager sig tid til at interessere sig for ens hjemmearbejde, hvorfor skulle man så selv gøre det. De er jo modellerne man ubevidst efterligner. Når man har overværet deres grænsehandel og kender deres afslappede forhold til skatte-tænkning og sort arbejde, hvad forkert skulle man så kunne se i at »score« en smule slik i selvbetjeningsbutikken på vej til skole? Når man hjemme frådser i plasticemballage og er vant til at købe, forbruge og smide væk i et stadig hurtigere tempo, når man i skolen daglig terroriseres med A4-kopier, kan man da dårligt finde det særlig vigtigt, om man har lige netop den bestemte bog med i tasken. Man kan vel bare få en anden. Får døren tilfældigvis et spark, kan tømreren vel bare sætte en ny i. Ting er da noget man smider væk, når de ikke dur mere. Jo, spejlbilledet er klart nok. Man kan så resignere over for det eller forfærdes. Men andre sig kan man i grunden ikke.

Substitut for fjernsynet

Det er såmænd hverken udtryk for provaka-

tionslyst eller ond vilje, når børn i dag er tilbøjelige til at fortsætte den indbyrdes samtale, uafhængigt af hvad læreren i øvrigt siger eller foretager sig. Det er slet ikke ment som nogen uhøflighed, selv om det nok indimellem bliver opfattet sådan. Man gør bare som derhjemme, hvor fjernerne kværner, mens alle uforstyrret fortsætter med deres gøremål. Indimellem er der så nogen, der sætter sig og hører-lytter, nogen der bliver trætte og falder i søvn, eller nogen der pludselig skal noget andet og rejser sig og går – og sådan fremdeles, indtil prøvebilledets hyletone bliver for påtrængende.

Nutidens børn er nemlig lige så informationstrætte som de voksne. De dage er ovre, da en diasserie eller en videofilm i sig selv er noget enestående og spændende, de klapper i hænderne over. Informationer er efterhånden mere noget man værger sig imod, end noget man higer efter. Når man bliver bombarderet med informationer fra alle sider dagen lang, er det kun det helt særlige, man åbner sig for og lytter til. Det kan være noget sensationelt eller noget, der føles personligt vedkommende. Det gælder f.eks. projektorienteret undervisning, der giver eleverne mulighed for selv at producere informationer, i stedet for kun at være passive modtagere. Men også den i nogle år helt glemte mundtlige fortælling er ved at få en renæssance. Vi er tilsyneladende kommet derhen, hvor teknikken opfattes som det almindeligt kedsommelige, og et rigtigt levende menneskes fortælling er det særlige, der påkalder sig opmærksomhed. Måske kan man gå hen og blive moderne igen, inden man skal pensioneres.

»Drivhuseffekten«

Den øgede velstand de sidste 30 år har ikke

blot betydet, at skolebørnene er blevet sunder- og mere velklædte at se på. De er også større af deres alder, fysisk mere udviklede, tidligere kønsmodne. Pigerne får menstruation 3-4 år før deres bedstemødre. Deres friere væremåde, frimodigere sprogbrug, færre arbejdsmæssige pligter derhjemme og rigeligere med penge gør, at de umiddelbart syner mer voksne i landskabet. Men somme tider synes man, det er mere stil, end det er indhold, at det er en underlig pseudo-voksenhed, der er tale om. De minder om drivhusvækster, der kunstigt er blevet forceret frem og ikke har nået at udvikle støttevæv. Derfor er de også så værgeløse ofre for mode- og underholdningsindustrien. Pop-grupperne rekrutterer deres fans fra stadig yngre årgange. I tredje klasse taler man i fuld alvor om, hvem der er hvis kæreste. Drivhuseffekten giver sig udslag i større selvopmærksomhed. Den umiddelbare alder, den man kalder den barnlige, kommer til at omfatte stadig færre leveår, uden at den egentlige voksenhed indtræder tidligere. Samtidig har man så udvidet undervisningspligten med et ottende og niende skoleår. Samfundet har fået råd til at udskyde de unges debut i erhvervslivet med to år. Denne udviklings mest slående resultat er faktisk, at puberteten er blevet forlænget i begge ender. Et grotesk eksempel på denne pseudo-voksenhed er drengen i fjerde klasse, der kommer og fortæller læreren, at skolepsykologen er derhjemme i dag: »Hun ska' find ud a', hvorfor æt vil gå i skole«.

Vores store børn i niende klasse drøfter ugenert mandag morgen deres egen og andres lørdags-brandert. Her i drivhuset, i kammeratskabsflokken er de på hjemmebane, men overfor arbejdslivet udenfor er de mere usikre end de fjortenårige, der i sin tid kom i lære eller fik et job lige efter konfirmationen.

For hvad ved skolebørn i dag om en arbejdsplads? Det er de færreste, der har et forhold til forældrenes. Tager man et af de unge mennesker for sig, der er mindst motiveret for skolearbejdet og her egentlig kun spilder tiden for sig selv og andre og spørger, hvorfor dog han eller hun ikke dropper det her, hvad man jo trods alt godt kan, og i stedet tager sig et arbejde, får man et usikkert, næsten skræmt blik og vedkommende begynder at snakke udenom. For vel er det vedtaget, at der er kedeligt i skolen, men man kender det. Her er trygt.

Hallen og grillbaren

På grund af den forlængede pubertet har der udviklet sig en særlig teenager-kultur omkring hallen og grill-baren. De 14-16 årige har sjældent ret mange pligter hjemme. Lektierne har de fleste et afslappet forhold til. Mange tilbringer mindre en én aften om ugen sammen med forældrene. Aldrig i historien har en generation af unge mennesker haft så megen tid til rådighed i hinandens selskab. Derved udvikler flokken – eller kliken om man vil – et særligt indforstået sporg og et sæt værdinormer, der ikke uden videre svarer til det voksne samfunds. Ja, man kan endog med en vis ret tale om, at de unge udvikler deres helt egen mytologi omkring de idoler fra rock- og popmusikkens og sportens verden, der dyrkes i hallen og på grill-baren under indtagelsen af de obligate (man fristes til at sige hellige) pomfritter og colaer.

Om denne walk-man kultur, der har udviklet sig siden den kolde krigs dage i halvtredserne, skal forstås som en slags eskapisme, en flugt ind i en drømmeverden i protest mod de voksnes stress- og angstverden, eller om det er de voksne, der henviser deres unge mennesker til en slags reservat, indtil de kan



indpasses i det almindelige forbrugersamfund, er det svært at give et entydigt svar på. Men at den særlige ungdomskultur findes, kan man ikke se bort fra, heller ikke at den skaber konflikt i hjemmene og i samfundet. I hvert fald så længe de etablerede generationer hovedsageligt består af individer, der ikke selv er vokset op med den, men kun kender den udefra, som et irritationsmoment.

Røg out – alkohol in

Med til den særlige ungdomskultur hører også, at man ikke ryger. Det gør idolerne nemlig ikke. Når man færdes i deres skygge, er der meget, som det er in at være cool overfor, men ikke det med sundhed og miljøet. Signalerne desangående opfanges omgående. Kræftkampagnen og Greenpeace har fået deres budskab igennem. At man så indimellem er vidunderlig inkonsekvent, er en anden sag. Man kunne f.eks. godt ønske, at alkoholens

fysiske og sociale skadevirkninger blev taget lige så alvorligt som tobakkens. Men så længe rock-musikerne svinger med ølflasker og de såkaldte grønne koncerter nærmest må karakteriseres som flaskegrønne, og der nok ingen chance for en udvikling i den retning. »Guderne« drikker øl, og så gør folket det også. Det er stærkt, frigjort og voksent, mens rygning opfattes som enten gammeldags eller barnligt, og det er jo lige galt.

Jeg husker, da vi engang i halvfjerdserne efter en forældreafstemning gav rygetilladelse til 8.-10. klasserne, i et bestemt opholdsområde naturligvis. Og som der blev røget! I en os, man nærmest måtte skære sig igennem og kun forcerede, hvis man havde et absolut nødvendigt ærinde, sad de med et saligt udtryk i ansigtet og ud- og indåndede den samme gift adskillige gange i løbet af et frikvarter. Men hvad gjorde det. Man havde vundet en sejr over systemet og følte sig voksen. I dag skal der mere til – desværre.

Men tingene går hurtigt i vore dage. Røgen er out. Går man i dag igennem det samme lokale, sidder der kun et par stykker i et hjørne og ryger, nærmest undskyldende, fortrinsvis piger. Der er ingen anseelse ved det længere. Røgen er blevet et symbol på forureningen: miljødelæggelse, arbejdsmiljøskader, skovdød, cancer. Børn tager al den snak, der har været om forurening de sidste 15-20 år, alvorligt, hvad man engang imellem kan tvivle om, at de voksne gør med alle deres forbehold. Man kan spørge i hvilken klasse, det skal være, om de er villige til at yde mere for miljøet, og svaret er ja, lige meget om det er penge eller afkald på udfoldelse, der er tale om. I den sag er de rene af hjertet og rørende i deres alvor. Jeg tænker f.eks. på pigen i niende, der har kastet sin kærlighed på de tropiske regnskove. Snakker vi om drivhuseffekt eller ozonhuller-

ne over Antarktis, fører hun med det samme diskussionen ind på regnskovene og taler henført om dem, som en bedstemor om sine børnebørn, og ingen griner af hende. For det med miljøet er ikke noget, man gør grin med. Om de så vil bevare den indstilling, når det går op for dem, at det kan være bilen eller udenlandsrejsen, der står på spil, kan man have sine begrundede tvivl. Men lad os håbe.

Ung veltalenhed

Noget meget karakteristisk for børn i dag er deres veltalenhed, snakkesalighed vil nogen sige. De udtrykker sig med en utrolig åbenhed og frimodighed, intet er tabu. De har et stort ordforråd og bruger det gerne. Tidligere tiders indelukkende, generte børn, der rødmer når man henvendte sig til dem, findes næsten ikke. Midt i den aktuelle hverdags palaver kan man blive helt nostalgisk af at tænke på dem. Hvilken velsignet ro! Utroligt som børn i dag kan snakke, og som de kan argumentere for det, de gerne vil opnå. De er betydeligt bedre til at diskutere tingene end til at udføre dem. Bruger gerne et kvarter på at snakke sig fra en opgave, der kunne være klarret på 10 minutter.

Nogle gange får de én til at tænke på anekdoten om englænderen, tyskeren og franskmanden, der hver skulle fremskaffe en zebra. Englænderen greb selvfølgelig sagen praktisk an og anskaffede sig tropeudstyr for at tage på safari, mens tyskeren gik systematisk til værks og begyndte at studere litteratur om Afrikas dyreliv. Franskmanden derimod anskaffede sig et æsel, malede den zebrastrøbet og forberedte sig på med gallisk vid og veltalenhed indigneret at imødegå enhver tvivl om hans moralske integritet.

Tænker man en af skoleklasserne igennem, især en af de ældste, er det ikke svært at forestille sig det flertal, der ville være mest stemt for franskmandens løsning. En episode, jeg fik refereret forleden, illustrerer meget godt mine bemærkninger om moderne børns ordforråd, deres frimodighed og udtalte modvilje mod at lade sig belære. Læreren havde irettesat et af de uroligste hoveder i en femte klasse og hørte så dernedefra, sagt halvhøjt ud mod de andre i klassen, med københavnsk tonefald: »Sur ledelse!« Drengen får specialundervisning.

At være forældrenes forlængede arm

På trods af den hastige ændring i stil og adfærd, der de sidste årtier har været så iøjnefaldende, er børn jo stadigvæk børn. Irriterende indimellem, men hjertegribende altid, når man først kommer bag om facaden. Før var det en facade af generthed, der måtte brydes, inden den ægte barnlige umiddelbarhed kunne komme til udfoldelse. I dag er det bare en anden slags facade, man møder: En mere støjende optræden, en vis blaserthed, der er en afsmitning fra voksenverdenen. Hos de ældste elever en maske af barskhed og aggressivitet, der skal dække over selvsikkerheden. Man må give udseende af at være a tough guy for at ingen skal opdage, hvilket »bløddyr« man i virkeligheden er.

Den større personlige frihed i samfundet i dag kan de allerfleste børn ganske udmærket administrere, mindst lige så godt som de voksne. Kun der, hvor hjemmet har svigtet i socialiseringsprocessen, den udvikling fra ego-centreret baby til bevidst ansvarligt samfundsvæsen, ethvert menneskeligt individ må igennem, kniber det. For opdragelsesmæssigt

kan skolen til enhver tid kun være forældrenes forlængede arm. Forsøger den sig med andre normer end dem, hjemmet har bygget på, bliver der konflikt. Før, da hjem og skole var enige om at bygge på autoritet, var der ingen vanskeligheder. Der hvor man tilsvarende i dag er enige om en demokratisk form, klinger man også sammen. Men de enkelte små, skævtvoksede individer, der idag møder op i skolen med en social bevidsthed som en tre-årig og en ydre adfærd, der signalerer en al for tidlig voksenalder, kan man i grunden ikke stille meget op med. I så fald måtte man jo be-

gynde med forældrene, og skulle der komme noget godt ud af det, måtte man have kunnet påvirke deres forældre igen, o.s.v. ad Adam og Eva til.

At ændre verdens skæve gang er som bekendt svært. For børn er jo i dag som altid et spejl af samfundet, et spejl det ikke altid er ubetinget rart at kigge i. Men hvordan billedet end ser ud, må man tage dem, som de er, og holde af dem, som de er. Med et Grundtvig-citat, vredet en kvart omgang, kan man sige: Hvad solskin er for planternes børn, er sand kærlighed for menneskenes.



Sådan set – sådan sagt

Af lektor Jørgen Sørensen

Falsk alarm?

Hvad er det for noget
med ræve bag øret,
med rotter på loftet,
med ugler i mosen
og folk, der ikke
har rent mel i posen?

Mon ikke det skyldes
en and i avisen?
Så er der jo slet ingen
ko på isen!

O tempora, O mores!

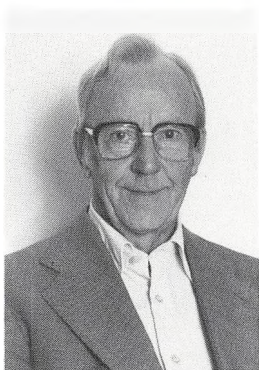
I dag si'r vi »du«
i stedet for »man«.
Det syn's jeg i grunden
slet ikke,
du kan.

Bag skærmen

En sælsom tanke

Hvis Aakjær havde levet nu,
var visen om Jens Vejmand
måske i stedet blevet til
en sang om Jørgen Schleimann.

Afskedsportræt



Søren
Porup

Søren Porup har taget sin afsked, sådan lidt efter lidt, som man kan nu om dage. Det er ikke til at forstå. Søren har gennem 41 år været en fast, en stabiliserende del af seminariet. Ja, man kan med rette sige, at han blev en del af stedet her.

Dette er naturligvis en cliché – men når den nu passer her. Alligevel bør man ikke i forbindelse med Søren Porup bruge clichéer. Han vil aldrig selv falde for det.

Nej, Søren var og er sig selv, den flittige, rolige og velforberedte. Vi ved, hvor vi har ham. Han er, hvor han altid har været. På den hjælpsomme, den loyale og besindige platform.

Disse egenskaber giver en god inspektør. Hvor har vi sat pris på ham i den funktion! Hvor har han gjort seminariet store tjenester på denne post! Kan man overhovedet forestille sig, at Søren ikke har fundet den optimalt bedste løsning på et problem? Når Søren Porup har lagt en timeplan, ved vi, det ikke

kan blive bedre. Helt naturligt er det derfor, at der må to til at erstatte ham på inspektørposten.

Søren er med andre ord et fund til en inspektørpost. Han kan med samme stemmeføring meddele såvel glade som mindre glade nyheder. Vi ved, det er kendsgerninger, han omtaler. Non addera, non subtrahera, for nu at bruge udtryk fra hans fag.

Netop regning/matematik var og er hans fag. Mange studerende har i årenes løb nydt godt af det. Har de nogensinde mødt Porup uforberedt? Nej. Har de set ham komme for sent? Nej. Har de oplevet ham uoplagt? Nej. Og når de lyttede godt efter, kunne de i tilgift lære et smukt og velklingende dansk. Det er i grunden karakteristisk for Søren. Der er altid sidegevinster at hente. Porup vifter ikke med sine kvaliteter. Han er i ordets fornemme betydning en beskeden mand. Han har ikke behov for at få sit billede i avisen.

Vi, hans fagkolleger, aner ikke, hvordan det skal gå i gruppen uden ham. Gruppen er en anden, men det trøster os, at Søren er den samme. Vi har slidt på ham. Han har været hjælpsom, og som jyder siger det, akkurat. Små og store opgaver tager han sig på med samme alvor.

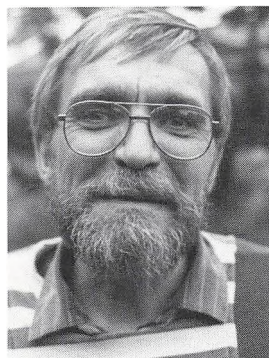
Som mange andre matematikere har Søren musik som fritidsinteresse. Han har bl.a. været organist ved en af egnens kirker gennem mange år. Vi håber, han i sin pensionisttilværelse vil slide flittigt på sine interesser. Men lur os, han giver sig nok til at bestille noget – for SØREN!

Nye ansigter



Kirsten
Ringgaard

Den 3/6 1961. Født i »Præstevang«, Nr. Nissum.
1981. HF eksamen fra Nr. Nissum Seminarium.
1981-1984. Studier i teatervidenskab og dansk ved
Københavns Universitet.
1984-1986. Danskstudium ved Aalborg Universitets-
center.
1986-1987. Lærer på Skyum Idrætsefterskole.
1987-. Ansat som dansk- og almenlærer ved Special-
arbejderskolens Ei-center i Thisted.
1988. Timelærer ved Nr. Nissum Seminarium og
HF-kursus. Underviser i dansk.



Steen Liebe
Hansen

Født 4/12 1946 i København.
Cand.mag i samfundsfag og tjekkisk fra Århus
Universitet 1975.
Undervisning i samfundsfag på Riisskov Amtsgym-
nasium, Ålborg Universitetscenter og Pensionist-
højskolen Marielyst.
Beskæftigelseskonsulent ved Egebjerg Kommune og
lærer ved Dansk Flygtningehjælp, Odense.
Ansæt ved Nr. Nissum Seminarium og HF-kursus
1988. Underviser i samfundsfag.

Vejen væk fra katederet

Hvad kan præsten, taxavognmanden og bogforfatteren have til fælles? – en læreruddannelse! Der er mange veje væk fra katederet og ud af folkeskolen. I de senere år har et stigende antal læreruddannede fundet beskæftigelse uden for folkeskolen, og læreruddannelsen har vist sig at have brede anvendelsesmuligheder. Redaktionen har bedt 3 nissumitter, der har fundet hver sin vej væk fra katederet, berette om de overvejelser og problemer, deres valg gav anledning til.

Taxavognmanden

Af Arne Jakobsen (76)

»De rigtig ærgerlige problemer, er de selvskabte« (Økonomiminister, Niels Helveg Pedersen).

Skæbnen er underlagt tilfældigheden. – Kun ved at vælge livet i tilfældigheden får man fat i meningsfuldheden. Tilfældigheden gøres til det eksistentielle valg, og netop i valget findes muligheden for selvskabte problemer. – Vel, så stands op, en livsrevision er positiv.

Jeg var skolelærer ved Thyborøn skole i 11 år. I den sidste del af perioden blev ønsket om at prøve noget andet arbejde stærkere, og da muligheden viste sig, slog jeg til og blev taxavognmand.

Når jeg ser tilbage, mindes jeg tiden som lærer med blandede følelser. Glæde over den

tillid, som børn (og forældre) udviste – især i de små klasser. En arbejdsglæde, som boblede efter endt time, hvor alt var lykkedes. Hjælpsomme kolleger. – Jeg mindes også usikkerheden. Gjorde jeg det rigtige i givne situationer. Jeg skulle måske i stedet indstille til specialundervisning.

– Jeg er siden tit blevet mødt med bemærkningen: Nej, skolelærer! Ikke som børn opfører sig nu om dage! Jeg vil gerne slå fast: Jeg mener, børnene er de eneste sagesløse, når folkeskolens problemer er til debat! De er – på godt og ondt – tidens spejlbillede af Mor Danmark.

Lønnen! På snedig vis var den automatiske dyrtidsregulering netop pillet ud af lønsystemet, da jeg begyndte som lærer. Med studie-gæld (65.000 kr.) og etableringsomkostninger var der aldrig penge nok. Det var nødvendigt med aftenskolearbejde i ungdomsskolen og på VUC – og til sidst chaufførarbejde i weekends og ferier.

I en årrække var jeg tillidsrepræsentant i lærerkredsen. Troen på, at vi ved enighed i fagforeningen kunne opnå lynhurtige resultater, fik et par knæk. I disse år oplevede lærerfore-

ningen udviklingen fra faglig forening til fagforening – og det gik ikke stille af! Lærere er pr. definition konservative (Finn Held), og når visse kredse i DLF satte sig mål i stil med typografernes fagforening, ja, så blev debatterne hede. Nogle meldte sig ud! Men på min skole forblev alle medlemmer!

Jobbet som fælleslærerrådsformand var mit i de sidste 4 år. Tæt på beslutningsprocesserne og indflydelsesmulighederne. Her var muligheden for indstillinger til besluttende organer; tit i enighed med skolenævn og kommission. Men alt for ofte nåede vi ikke længere end til indstillingsretten. Økonomiske hensyn kvalte grundigt forarbejdede initiativer fra lærerråd, skolenævn og fælleslærerråd. Forstemmende! Vestjysk sparsommelighed – målt i lærerskematimeforbrug pr. elev – havde i en årrække ligget under landsgennemsnittet. Vi kunne ikke se de rimelige i afvisningen af begrundede krav med henvisning til indenrigsministerens rundskrivelse vedr. stigningsprocenter i det offentliges udgiftsniveau. Vel vidende, at det kommunale budget udviste millionoverskud – for slet ikke at nævne de mange penge i den kommunale kassebeholdning. I disse år så vi begyndelsen

til udvandingen af principperne i kommunalt selvstyre!

Tjenestemandssystemets sikkerhed i løn og ansættelsesforhold har aldrig fået mig til at sove roligere om natten. Men ét gode vil jeg nævne. Den indbyggede orlovsmulighed. Jeg fik orlov, og efter et år sagde jeg min stilling op.

Som selvstændig erhvervsdrivende er min hverdag ikke umiddelbart sammenlignelig med skolens. Min arbejdstid varierer meget (ingen årskvote!) og lønnen er delvis ligefrem proportional dermed. Min kontakt til skolekommission og -nævn er erstattet med kontakt til teknisk forvaltning og toldvæsen. Den største tilfredsstillelse ligger i de ændrede betingelser for personlig frihed. Folkeskolen er en kolos, som ikke så let ændrer kurs. I min forretning er mine dispositioner udslagsgivende for succes el. fiasko. Evalueringen følger umiddelbart.

Jeg er glad for jobskiftet, men mine tanker går tit tilbage til min gamle arbejdsplads. Jeg har den største respekt for kolleger, som er blevet i systemet og ufortrødent kæmper videre på at gøre hverdagen bedre bl.a. for mine 2 uvorne unger.

Bogforlæggeren

Af *Benny Boysen* (72)

Efter afgang fra 7. klasse i den eksamensfri mellemskole som 13-årig i 1958 og 10 års arbejde i det praktiske erhvervsliv som bydreng, sømand, dekoratør m.v., havde jeg forestillet mig, at en læreruddannelse kunne være som en slags købmandsuddannelse. Havde man først den, så var der mange døre åbne for en.

I linjepraktik på en efterskole i 3. klasse blev det lys næsten slukket, for praktiklæreren havde haft de samme tanker engang, men han havde ikke fundet åbne døre, så han var blevet hængende i folkeskolen og supplerede så lønnen ved timer på efterskolen – nogle år senere var han ejendomsmægler.

Jeg skulle siden selv erfare, at den danske folkeskole rummer mange folk, der har været igennem de samme overvejelser, men med en højere eller lavere grad af frustration er de forblevet inden for folkeskolens skærmende mure.

Der er ingen mangel på døre at gå ind ad, men nærmere mangel på mod til at åbne dem og træde ud, når muligheden viser sig. »Hvor fantasien savner vilje, strandede alle drømme«, som Hans Brix siger om motivet i Henrik Pontoppidans »Ørneflugt«.

I 1972 fik jeg ansættelse på den skole, hvor min kone arbejdede. »Vi ville så nødtigt, at din kone skulle rejse, så derfor tog vi dig!« sagde skoleinspektør A. C. Sørensen et par år senere

– dog ikke uden glimt i øjet.

Jeg fik i 1975 nedsat timetal i skolen for at have bedre tid til at beskæftige mig med opgaver, jeg selv havde valgt – specielt af skriftlig og historisk art. En af de frivillige opgaver var at lave en plan for reetablering af et stærkt forsumt kulturhistorisk museum i Struer. Jeg blev så opfordret til at lede genopbygningen af museet ved siden af mit nedsatte timetal.

Det var et par opslidende år, og fra sommerferien 1978 fik jeg et års orlov fra skolen, samtidig med at der blev bevilget fuld tid på museet. Året efter gik jeg helt ud af skolen og blev fastansat museumsinspektør.

En læreruddannelse kombineret med praktisk erfaring viste sig på mange måder at være en uhyre velegnet baggrund for museumsarbejde, ikke mindst fordi der i Struer i høj grad var brug for et formidlingsarbejde. I henseende til løn er det imidlertid et handicap.

Stillinger som museumsledere er forbeholdt akademikere, men da Struer Museum ikke var anerkendt som tilskudsberettiget, var der ingen problemer med at ansætte en lærer i en lederstilling, bortset fra at man ikke var indstillet på at betale lederløns, kun lærerløns svarende til ancienniteten i folkeskolen, minus det år jeg havde haft orlov for at lave museumsarbejde.

I 1983 var museet kommet op på en standard, der gjorde det berettiget til at blive statsanerkendt (statsstøttet). Statens Museumsnævn fandt, at museet kunne godkendes med mig som leder, eftersom jeg på tilfredsstillende måde havde dokumenteret mine kvalifikationer. De øvrige museer, som blev godkendt i samme omgang, fik begge besked på at oprette stillinger til akademisk uddannede medarbejdere.

Vi fik med ét slag museets budget næsten fordoblet og fik bl.a. ansat en læreruddannet

til at lede det lokalhistoriske arkiv og være halvtids museumspædagog.

Det var nu en forventning hos mig, at jeg kunne aflønnes som almindelig museumsinspektør og ikke blot med lærerløn. Men Kommunernes Landsforening, der har forhandlingsretten for kommunerne, ville kun aflønne inspektørstillingen efter uddannelse – altså som lærer, med det groteske resultat, at jeg i de årlige budgetter måtte afsætte en lønsom, der var 12-14.000 kr. højere end min egen til min medarbejder, der havde større læreranciennitet end jeg. Dansk Magisterforening, der er museumsinspektørernes fagforening, ville ikke hjælpe »ufaglærte« ind i folden, før de af sig selv havde opnået akademisk løn, så der var ingen hjælp at hente fra den kant.

Man føler sig naturligvis bondefanget i et stift offentligt system, hvor man kan få godkendt kvalifikationer, der hvert år kan hente stats- og amtstilskud hjem et godt stykke over en kvart million kroner og så kun kan blive aflønnet efter uddannelse.

Nu interesserede arbejdet mig mere end lønnen, så jeg forblev som leder 4 år efter statsanerkendelsen, men efterhånden skiftede arbejdet karakter fra det formidlende med mange eksterne personkontakter til det mere administrative. Det affødte en overvejelse om at søge et års orlov uden løn for at afprøve, om der var andre muligheder.

Kommunen havde imidlertid en principiel holdning til orlovsansøgninger fra embedsmænd i ledende stillinger. Man så hellere, at de rejste, end at principperne skulle ændres. Det gjorde jeg så, da min ansøgning ikke blev imødekommet, hvilket i øvrigt hurtigt gav anledning til, at kommunen lavede en ny personalepolitik med en ændret holdning til orlovsansøgninger.

Der stod man så på herrens mark. Lysten til at søge ind i en ny offentlig stilling med sin lærerbaggrund var ikke stor, men samme dag, avisen bragte nyheden om min afsked, var der to telefoniske tilbud fra private virksomheder. Det luede gevaldigt, men beslutningen om et års orlov og om at forsøge at realisere egne ideer var dog så gennemtænkt, at tilbudene ikke umiddelbart fristede.

I dag driver jeg min egen virksomhed, Dalhus Forlag, der er specialforlag for kultur- og egnhistorisk litteratur specielt fra Nordvestjylland (Ringkøbing og Viborg Amter). Ikke så sjældent møder jeg lærere, som udtrykker beundring (til tider også forundring) for det skridt jeg tog fra »det offentlige« til »det private«. Selv står de ofte med lysten til springet, men hensynet til familien, huset, økonomien holder dem tilbage. Det er nemt – alt for nemt – blot at »overleve« i folkeskolen. Pensionen venter, man drukner sorgen og finder sin trøst på bunden af sagosuppen.

Hvor havde han ret rektor Høgel, da jeg første gang hørte ham sige noget. Jeg havde sammen med min gamle klasselærer siddet uden for hans kontor og ventet over en time på en samtale. Endelig gik døren op, og rektor viste sig sammen med en forknyt studerende, der støttede sig til sin far. De var åbenbart blevet enige om, at den unge mand skulle rejse fra stedet, for pludselig lød rektors afskeds-salut: »Jeg skal sige Dem, unge mand, alle pladser til dovne lærere i den danske folkeskole er forlængst besat!« – Jeg burde måske selv være vendt om ved de ord.

Præsten

Glæden er salmetone!

*Af sognepræst Else Marie Kjølgaard (51),
Voming*

Et drivhus kan bruges til så meget.

En degn i Vestjylland var kommet i tanke om, at sådan et måtte han have.

Der kunne avles tomater og agurker til den store børneflokk, og det ville være et kærkoment tilskud til de knappe husholdningspenge.

Lille Sine – der var flyttet til byen sammen med sin mand efter et hårdt og slidsomt liv på landet – kom over og beundrede værket.

Hun stod længe og kiggede på det.

Til sidst sagde hun: »De var endda skøn for Jer me sårn en hus. Hær ka I da vær i frer for Jer barn!!«

Det var ikke helt forkert tænkt, for dem var der 12 af.

Degnen og hans kone var mine forældre. Selv om de nok til tider døjede med at skaffe føden og klæden til os alle, så har de aldrig syntes, at der var én for mange.

I dag er vi spredt for alle vinde. Ikke to bor i samme by. »Men vi ve da a hveranner å sej«, som vi siger det på vestjysk.

Jeg er blevet bedt om at skrive om min vej til præsteembedet. Den har i sandhed været lang og kroget. En livsvej. For i dag er jeg 59 år.

Begyndelsen? Dåbsdagen i Hvidbjerg v.å. Kirke den 31. marts 1929. Et lille sølvbæger med lueforyldning indeni har fulgt mig siden den dag. Uden på det er indgraveret dato og navn: Else Marie. Det var min fromme bedstemors navn, og nu blev det også mit.

Sølvbægeret fik jeg lov at drikke af hvert år på min fødselsdag. Og det var mit helt alene. Det betød noget, efterhånden som de næste børn kom til. Vi boede tæt sammen. Det var vi nødt til. De fire store i køjesenge. En i sengen ved siden af. En ovre ved væggen, et par stykker i soveværelset. Senere rykkede de største op på loftsværelserne. Der var plads, men koldt om vinteren, for der kunne ikke fyres.

De blev ved at komme, de små. Og hvor blev de elsket. Glæden, ja, fryden, når vi hørte en lille ny skribe inde fra soveværelset, den kan ikke beskrives.

For så var angstens tid ovre. Den gik jo altid forud. Tænk, hvis mor ikke overlevede! Tanken måtte ikke tænkes, den skulle være utænkelig. Men den var der altid, så snart mors mave begyndte at vokse.

Julen var den skønneste fest

At kunne julesalmerne – og andre salmer – udenad, det var glæde.

At komme i kirke var højtid og nødvendighed.

At gå i skole og lære – det var dejligt! Og jeg havde hørt, at i de store byer fandtes børn, som fik lov til at gå i mellemskole og realskole ja endda tog studentereksamen, og at enkelte af dem kom på universitetet, men så langt tænkte ingen i Haunstrup.

Jo, nok til mellemskolen, men der gik jo ingen busser, der passede. Det betød cykelture på 10-11 km frem og tilbage i al slags vejr. Det betød også tøj, der var ordentligt og en

cykel, der var god. Ingen af delene var der råd til og en god cykel fandtes vel knap på den tid, i hvert fald ikke ordentlige dæk og slanger.

Der var også farligt på landevejene og i tiden. Tyskerne var overalt. Desuden var der brug for alle hænder i huset, særlig de store pigers. Børnepasning, blevask, storvask, madlavning, opvask, rengøring i hus og skolestue, havearbejde – og solen skulle ringes op og ned hver dag. Men at læse – det var det bedste af alt!

Og det vanskeligst opnåelige. Der var ikke et sted at læse i ro, der var heller ikke tid, så det blev smuglæsning i sengen om aftenen ved fars lommelygte – han kunne ikke forstå, at batterierne så hurtigt blev brugt op! Læsning på loftet ved rulletøjet, håndrullen kunne godt trækkes samtidig – i skolestuen, mens man vaskede borde af, og gulvet blev fejlet. Men bogminutterne var alt for korte.

Der var så meget i verden, der var værd at vide.

Ud at tjene som 14-årig

Udepige på landet. Hårdt slid med roer, hø, korn, kartofler og roer igen, mens efterårsstormene gjorde tøjet koldt og vådt – alligevel en god ballast at have, det at kende landbruget indefra.

Landmænd var så nær ved jorden, og så næsten helt overladt til forsynet. Og det sidste er ikke så helt let at leve med i såtid og høsttid, da kan bekymringerne let vælte en landmands humør og arbejdsglæde.

At være pige i huset

I Haunstrup skole var der også arbejde. Men det foregik for det meste inden døre, og det var en fordel.

Senere stue- og derefter kokkepige på en større gård på Falster. Sliddet kendtes. Her var det fra 6 morgen og til 22 aften, men så sov man også godt. Når man kunne for hjemlængsel, for den var stærk i det fremmede.

Den læsehunger!

Der var jo ikke grund til at koste en større uddannelse på en pige, der alligevel bare gik hen og giftede sig, mente far.

Men en seminarieuddannelse – ja, det kunne vel gå an, når man kunne låne pengene.

Og det lod sig gøre med et par solide kausationister. At de turde! Men dengang var der udelukkende »S.U.« til det første år fra sognets gårdmænd, så det var godt, de ville.

De fem år i Nissum

blev en stor oplevelse. Helt vidunderligt var det at få lov at læse. At skulle læse. Men der var så fortvivlet mange huller, fordi man manglede mellem- og realskoleeksamen.

Og livet skulle jo også leves! Her var kammerater, jævnaldrende, som man kunne snakke med, det var så godt.

Ugens højdepunkt var gudstjenesten i Nørre Nissums smukke gamle kirke under Ove Nielsens prædikestol. Turen til og fra kirke, om sommeren på cykel, om vinteren til fods i snedriverne er også værd at nævne. Vi var altid nogle stykker, der fulgtes ad. Det var højtid, dagen var lys og god.

Og så fik far jo ret til sidst

Det blev til bryllup og lærergerning i Herning, Århus, Outrup, Sunds og sidst i Videbæk.

4 dejlige børn voksede op og blev til glæde –

og årene gik. Men læsehungeren var der stadig og kunne ikke stilles ved talrige kurser på D.L.H.s provinsafdelinger.

Så blev det til Teologi for Lægfolk i Århus – et helt igennem godt tilbud til alle dem, der interesserer sig bare en smule for kirke og kristeligt arbejde.

Og årene gik

Tanken om videreuddannelse blev ved at dukke op.

Men universitetet var ikke at tænke på. Der var jo hjemmeboende børn og familieliv at tage hensyn til.

D.L.H. i København havde et tilbud: cand.pæd. i kristendomskundskab. Det var en glæde at blive optaget der. Og et slid at være der. Men ikke et øjeblik angredes beslutningen. Pædagogiske og psykologiske fag kunne til tider være ørkenvandring, hvor der var langt mellem oaserne, men kristendomsfaget: kirkehistorie, Det gamle Testamente og Det nye Testamente på videnskabelig basis, det var nyt og meget, meget spændende.

Universitetet rykkede nærmere

Skulle det virkelig være muligt?

Det var det.

At gå ind igennem universitetets port som stud.teol. var en oplevelse, der ikke kan beskrives. Auditoriet, de lange gange, bygningernes overvældende mangfoldighed, unge hjemmевante mennesker overalt i små

og større grupper. Selv at blive en i gruppen, selv at gå ud på den tynde is og opdage, at den kunne bære. At falde i en våge og komme op igen, jo der var meget at lære.

Og så var man færdig

Cand.teol. stod der på papiret. Det var man altså blevet.

Forunderlige liv. Forunderlige Gud. At han alligevel fører ad de rette veje. Ofte var de mørke og ufremkommelige, ofte fulde af huller og sten, ofte med stejle skrænter at tumle forvildet ned ad.

Men vejen gik videre.

Her sidder jeg så i Vorning præstegård

Ser jeg ud af mit vindue, ligger vor kirke lige overfor, som den har gjort det siden ellevehundredetallet med sit fine mønster af tilhugne kampesten i muren. Det skønneste patch-work-arbejde, man kan tænke sig.

Solidt håndarbejde.

Og jeg har kun nævnt Vorning kirke. De to andre er lige så smukke, lige så gamle. Kvorning kirke med sit pyntelige spir, Hammershøj kirke, der er hvad vi forstår ved en rigtig dansk landsbykirke. Alle hører til pastoratet.

Og rundt om kirkerne skutter gårdene sig, som de har gjort det fra tidernes morgen. På præstegårdens jord, her på dette sted, har der været Ordets tjenere i en lang, lang kæde tilbage i tiden. Og det vil der fremover være. Som præst har jeg en forunderlig følelse af at være et led i kæden.

Pensionist i Nørre Nissum

Af lektor Edvard Fonsmark (43)

*Noget om at blive og være pensionist,
in casu mandlig pensioneret seminarielærer
på Nr. Nissum Seminarium.*

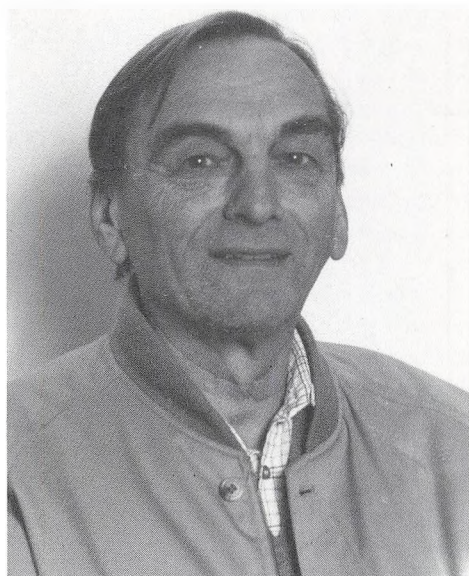
Når man er nyslået pensionist, møder man på sin vej ustandselig folk, der interesseret spørger til ens daglige færden, og lige så ustandselig er svaret: »Uh, vi har så travlt!«

Dermed begynder morskaben, for nu starter et helt lille mummespil.

Den erhvervsaktive, eller i hvert fald i embede værende tilhører, ser på den forhenværende med det samme blik, som de sender små børn, der bruger den samme vending. De har en levende fornemmelse af, at travlhedspåstanden er et forkrampet forsøg på at opretholde et image af det eneste, der virkelig har værd, mand og mand imellem: Det at have travlt. Dette indicerer nemlig, at man har høj pris i det køb-salg forhold, der bestemmer vor placering i det alm. omdømme.

Uh, jeg har så travlt, jeg er så efterspurgt, jeg er så engageret, jeg er så levende.

Den tjenestemandslignende bliver lettere mopset over dette travlhedsudsagn, for det berører ham et par lette jeg-er-heldigvis-ynge-og-i-embede-endnu points. Men da jeg væsentligt kommer blandt dannede mennesker, imødegår man mig ikke verbalt, mummespillet kan begynde. Det viser sig ved et



lettere skeptisk-ironisk udtryk, der tydeligt lader én ane, at der tænkes noget i retning af »Herre jemini, lad ham dog beholde den illusion«.

Når jeg kan udtale mig med så stor sikkerhed, som her antydet, er det, fordi jeg refererer mine egne tanker og holdninger – altså indtil for to år siden. Nu er rollerne byttet om, og spørgsmålet er så, om jeg virkelig har så travlt, som jeg går rundt og siger.

Må jeg på dette sted sætte en lille eftertænk-somhedsparentes. For man må jo være klar over, at det at have travlt ikke kun giver status, det freder også en på den hjemlige front. Man kom hjem med sin mappe og forsvandt ind i det rum, som man havde lært familien at benævne arbejdsværelse eller kontor.

Der var noget sakralt over handlingen, og så længe døren var lukket, havde man fred for alle forstyrrelser. »Far har travlt!«

Men naturen kræver jo sin ret, og efter no-

gen tids forløb viste han sig og sagde med et forpint udtryk: »Du har vel ikke lidt mad?« Hele denne familieforestilling afsluttes brat på pensionsdagen. Arbejdsværelset bliver til en mindstue, og døren er nu åben. Konen i huset viser sig i besiddelse af en kreativitet, der er Charlottenborg værdig, m.h.t. hvad manden de næste år kan fortage sig. En kollega af mig bliver sat til at male hele huset, en anden ser man ligge på fortovet for at luge mellem fliserne. Jeg selv lister ved 10-tiden ud af døren for at mødes med vennerne til kaffe på lærerværelset, de samme, som jeg har hygget mig med i de sidste 26 år. Dette sker for at få et lille pust i et omfattende og udsat renoveringsarbejde i hus og have.

Det må nu stå klart for enhver, at en degn, der har levet et roligt, privilegeret liv, ikke kan klare disse ubillige vilkår. Der må atter skabes respekt om den lukkede dør, og mindestuen må igen gøres til arbejdsværelse.

Nu ved jeg nok, at mange vil sige, at han da bare kan hjælpe »vor mor«, gå til hånde. Der til kan svares, at det gør han sandelig også, men han tilhører en generation, der stadig lever efter devisen: Som haven er, sådan er han, som huset er, sådan er hun. Der er trods alt en arbejdsdeling, en deling af ansvar og ære, og æren reduceres i det omfang, hans indsats anerkendes. Jeg tror ikke, der er noget bibelsk begreb, jeg er så fortrolig med, som det, der handler om den unyttige tjener!

Noget må der altså gøres. I gamle dage forsvandt de pensionerede førstelærere ned på landsarkivet i Viborg, hvor freden sænkede sig over dem. Hos os har tre kolleger lavet en lille aflægger af arkivet i den gamle rektorboligs kælder. Her har de vældig travlt med at få hold på seminariets historie til 100 års jubilæet i 1992. Et højst fortjenstfuldt arbejde, der bevæger sig ad edb-strukturerede baner. En

anden kollega kan igen lukke sin dør, for han skal skrive sin prædiken, han er blevet hjælpepræst for den travle provstelige velærværdighed. En tredje er præstevikar, en fjerde organist, en femte forretningsmand, for blot at nævne nogle eksempler.

Jo, man holder ikke op med at bestille noget, fordi man pensioneres, man skifter arbejde, men ikke aktivitetsniveau. »At bruge det pund mig blev givet« som salmisten siger, er jo en noget mærkelig vending, for det indebærer, at pundene er af forskellig størrelse. »De store punDs drenge« har stortravl, og de »små punDs drenge« har småtravlt. Det aktivitetsniveau, som er naturligt for en, hvor man føler sig godt tilpas, vil være bestemmende for ens virke hele livet, og det kræver at blive udlevet, også efter pensioneringen. En moralsk dom kalder dem, der ligger over en vis grænse, flittige, og under en anden grænse, dovne.

At have travlt er derfor, som alt andet et relativt begreb, som må bedømmes ud fra den enkeltes formåen.

Pensionistens travlhedspåstand er derfor reel nok, om man ved travlhed forstår, at dagen er optaget af gøremål. Om det drejer sig om at samle dimser til et integreret kredsløb eller samle puslespil, er i denne sammenhæng ligegyldigt. Men det er efterhånden sådan, at kun det mere eller mindre kedelige lønarbejde er synonymt med begrebet arbejde. Alt, hvad der er ud over dette, er hobby og derfor afslapning, og det er altså det pensionisten foretager sig, mener man.

Denne antikverede tankegang er der forhåbentlig hermed skabt en smule usikkerhed omkring.

Men i det ustandselige spørgsmål om, hvad man lavede, som jeg indledte med, var der altid et tillægsspørgsmål, nemlig dette, om overgangen var svær.

Nu er det klart, at jo større forskellen, før eller efter, er på arten af aktiviteten, jo voldsommere vil forandringen opleves. Lad mig derfor opridse mine arbejdsbetingelser som lærer her på seminariet. Når man har passeret de 60, har man i gennemsnit 2-3 klokketimers undervisning om dagen, men så, så sandelig også i lidt over halvdelen af årets uger. Skoleåret slutter i midten af maj, og det nye begynder i slutningen af august. Man vil derfor kunne forstå, at der gik flere måneder, før jeg virkelig blev klar over min nye status. Som jeg så morsomt har sagt det, jeg måtte finde min lønseddel frem, for at blive overbevist.

Som man vil kunne indse, så vil der for de højaktive kolleger være en mulighed for at beskæftige sig med, skal vi sige, arbejde, der kan række ind i pensionisttiden. Dette i modsætning til den mindre del af den danske befolkning, der arbejder i det private erhvervsliv, og der skaber de værdier, der er grundlag for vore lønninger. Det er klart, at 8-10 timer dagligt her nødvendigvis må være normen, og at dette vil gøre det vanskeligt at skabe langsigtede aktiviteter, der kan fylde deres 3. alder, som pensionisttiden nu om dage også kaldes. Der er simpelt hen ikke stunder dertil.

Men som lærer er muligheden der – endnu, og hvordan udnyttes den så? I det væsentlige som en forlængelse af det faglige område, som er den enkeltes speciale. Musiklærerne »orgler«, komponerer og/eller dirigerer kor og orkester. Biologerne og teologerne skriver lærebogssystemer, for man sidder ikke og fedter med en enkelt bog. Bibliotekerne har forhåbentlig stadig plads på hylderne, for iderigdommen er formidabel. Men også i skønlitteraturen er både lyrikken og prosaen sat på sporet, og venter kun på pensionistperiodens bedre tid.

Alle drives frem af ideelle grunde, også skrive læreren, der sælger de rigtige skrivelæreskaber, og nødtvunget må de finde sig i, at forlagene og kunderne absolut vil betale for det. Nu skal det i sandhedens interesse antydes, at der på stedet selvfølgelig er lærere, der ikke dygtiggør sig i deres fag til gavn for seminariet ved at skrive lærebogssystemer og sælge blyanter, men det er ikke mange. De hengiver sig så f.eks. til musiske aktiviteter. Der truttes i horn og grides på strenge, og ved festlige lejligheder spiller man det stykke, man kan.

På det sportslige område er pensionistens yndlingsspil golf, hvilket måske bl.a. skyldes, at her kan den gamle lærer stadig selv bestemme tempo og udfoldelsesgrad.

Det lyder alt sammen meget smukt og rosenrødt, og det er det sandelig også. Faglige aktiviteter og fritidsaktiviteter kan fortsætte i den 3. alder, og lykkeligst, når det er så lunde, at det mere forpligtende kan afløse det mindre forpligtende.

De »mellempoplelige relationer« her på steder har i det kvarte sekel, jeg har deltaget i dem, været af høj karat, for at sige det med vestjysk underdrivelse. Kaffen om formiddagen på lærerværelset samler hver dag flere af de forhenværende, der med deres store erfaring beriger samtalen og kaster glans over de yngres hverdag.

At være pensionist på Nr. Nissum Sem. er som det forhåbentligt er fremgået af indlægget en privilegeret tilværelse. Jeg kan kun komme i tanke om et område, hvor vi er udelukket, og det er lærerrådsmøderne. Men med det sammenhold, der er hos os, er jeg sikker på, at vi vil kunne bearbejde det og gøre også det til noget positivt.

Vi er i fuld gang dermed, og jeg er sikker på, det vil lykkes!

Hvad eksamensvagten så...





Georg Nielsen

»Min mund og mit hjerte, de gjorde en pagt«

Om Fortælling og Billedsprog

Af Brita Haugen

Brita Haugen, der er kendt som børmeteater leder, fortæller og præst, er timelærer ved Nr. Nissum Seminarium.

Vi har sat skel mellem ord og krop, det bliver der både stive ord og kroppe af.

Ordene bliver tomme og intetsigende: Ord uden kød på. Og krop – kun krop uden ord, det er vold og forstening.

Vi taler om to sprog, mundens, der er ordenes, det egentlige sprog, og kropssproget, der regnes for mindre fint.

Men vi kan ikke tale, uden at begge sprog taler, og vi kan ikke tale sandt, uden at begge sprog taler samstemmende.

Levende tale er altid en både mundens og hjertets, ordets og kroppens samstemmende tale.

Når manden på TV-skærmen ryster på hovedet og samtidig med ord betyder, at dette her må vi sandelig gøre noget ved, hvad skal vi da tro? Hans bekræftende ord eller hans benægtende hovedrysten?

Kroppens sprog er det ubevidste, siger vi, det oftest ufrivillige. Ordene er udtryk for det, vi bevidst *vil* sige. I vor voksenverden fæster vi lid til ordene og har vænnet os af med at sansse, hvad kroppen siger.

For børn er det anderledes. De aflæser kroppens sprog spontant og regner med dens udsagn. Svarer dette ikke til de ord, lære-

ren f.eks. siger, bliver de utrygge og kan ikke lide læreren eller bliver bange for ham/hende. Læreren er da utroværdig. »Af børn og fulde folk skal man høre sandheden«, siger vi med et smil. – Skal det betyde, at man af den mindre bevidst styrede kan vente mindre forståelse?

I faget retorik arbejder vi med begge sprog – begge udtryksmuligheder, og vi øver os i at få disse to sprog til at klinge sammen. Dette i erkendelse af at det ord, der får krop og kød, er det mest levende, og at det er det, der er værd at lytte til.

Det, jeg lægger mest vægt på inden for den del af faget retorik, som jeg varetager på seminarier, er kunsten *at fortælle* – den mundtlige fortælletradition i det hele taget.

At fortælle må være noget meget væsentligt for en lærer – og netop i den gode fortælling bliver de to sprog ét på en særlig måde.

I næsten alle fag kan stoffet gøres tilnærmelsesvis fortællende. Det, der høres i fortællende form, går ind som noget oplevet, og det huskes. Det, vi oplever, skal vi jo ikke gå og huske på, det er der bare et eller andet sted under huden og kan hentes frem når som helst.

Anderledes med f.eks. den danske kongerække. De nøgne tal gør det ikke. De må have kød på. Vi må kunne se kongerne for os og opleve dem som handlende og levende, de må klædes på og blive billede.

Billedsprog er ord med kød på. Det fortællende er billedsprog. Det mest levende, bevægende sprog til alle tider.

Alle, der har haft noget væsentligt at sige – har talt i billedsprog. Og det er blevet husket. Fra mund til mund, fra slægt til slægt er det vandret, indtil det har nået os – tydeligst i myter, eventyr, historier, vers og vitser. Dette er de ypperste mest slidstærke udtryk, vi har i vor mundtlige tradition. Vore fælles historier.

Men dertil kommer, at hver familie har sine historier: »Fortæl far, fra du var dreng«. »Fortæl mor, hvordan det var, da du var pige«.

»Og kan du huske dengang, moster Karen satte sig i suppen?« Familiehistorierne, der gentages, når familien er samlet.

Hver slægt og hvert menneske har sine historier, og de vil fortælles. De rummer livet, sådan som vi fik det. Skal nogen vide, hvem vi er, da må vi fortælle dem vor historie. Skal vi vide noget om et andet menneske, må vi kende dets historie.

Karen Blixen går et skridt videre: »I begyndelsen var historien«, siger hun. Historien er der først. Vi er sat til at leve den, og når vi fortæller den, genkender vi den.

At fortælle er et håndværk. Det læres bedst ligesom andre håndværk gennem øvelse – altså ved at gøre det. At det er et håndværk, siger også noget om, at det ikke kun er ordværk, men altså også har noget med kroppen at gøre. Det er håndens værk. Jeg har hørt fortalt, at de gamle grækere skal have sagt, at den, der fortæller, er håndviis.

Den levende fortælling på modersmålet var for Grundtvig det levende ord og billedsprog det fællesmenneskelige sprog, hjertesproget, der som det eneste taler til og kan bevæge *hele* mennesket.

I billedsproget formidles mere end det, fornuften fatter – der vil altid være noget skjult,

hemmeligt i et billede som i enhver levende skabning. – Det er et mysterium, der har med selve livsmysteriet at gøre. Det bliver symbol, d.v.s. bærer af en dybere mening, som ikke helt kan åbenbares. Billedsproget kan tydes, men ikke udtømmende forklares; i samme øjeblik mister det sin bevægende kraft. Vi har sikkert alle den frustrerende erindring om et digt eller en tekst, der kan være dissekeret tolt i stykker af en ihærdig lærer. Som en sommerfugl mister sin evne til at flyve i takt med, at vi sætter den på nål og dissekerer den – på samme måde dør det levende mellem vore hænder i det øjeblik, vi ved alt om det.

Men vi kender også til det, at en tekst ved genlæsning eller -høring kan blive mere levende, åbenbare nye sider, som vi slet ikke var opmærksomme på første gang. Billederne har ikke forandret sig, men vi har måske i mellemtiden gjort nogle erfaringer, der gør os mere lydhøre. Symbolsprogets visdom er uudtømmelig.

»Som eventyr over land og sø flyver sandhed endnu formummet«, sang Ingemann.

Det har stadig sin gyldighed.

Vi har som lærere i den moderne civilisation gjort os skyldige i en fortrængning af dette billedsprog.

Også kirken har desværre været med i den blinde dyrkelse af fornuftens hellige ko på billedsproget, legens og fantasiens bekostning, det er ikke noget for alvorlige, fornuftige mennesker!

At gå fra barn til voksen betyder ofte, at billeder er visnet væk for at blive erstattet med begreber og tal. Den voksnes erfaring er ikke blevet ensbetydende med en dybere indsigt i og forståelse af barndommens rige billedsprog og fantasiverden, men med en udsletelse eller en dissekering af billederne. Derved

dræbes ikke bare nogle billeder, men livskraft, som vi netop kun bliver forbundet med gennem en delagtiggørelse og medleven i en billedverden.

Vi må kende vor historie.

Den græske mytologi fortæller om underverdenen, Hades rige, at det er et uvirkeligt skyggerige.

Man må rejse over glemselens flod for at komme dør. Ingen kan der huske, hvor de kom fra, ingen kan længere huske og fortælle deres historie. Alle har glemt, hvem de egentlig er, glemt de billeder, som kendetegner livet. Livet er fremmedgjort, man lever som blodløse væsner uden orienteringsevne. Uden vitalitet og lyst sidder man enten og spiser ved bordet, som aldrig mætter, hvor meget man end skovler i sig, eller man fungerer i sengen, som heller ikke skænker fylde. Helt overladt til meningsløshedens fortærende hunger.

I takt med at verden er blevet mere og mere

neonbelyst og gennemskuet af kolde hjerner, er hjertets tale forstummet, og vi er blevet stadig mere rådvilde og famler os frem uden orienteringsevne som skyggerne i den græske underverden, hvor kun det at fungere er tilbage – kroppens stumme sprog.

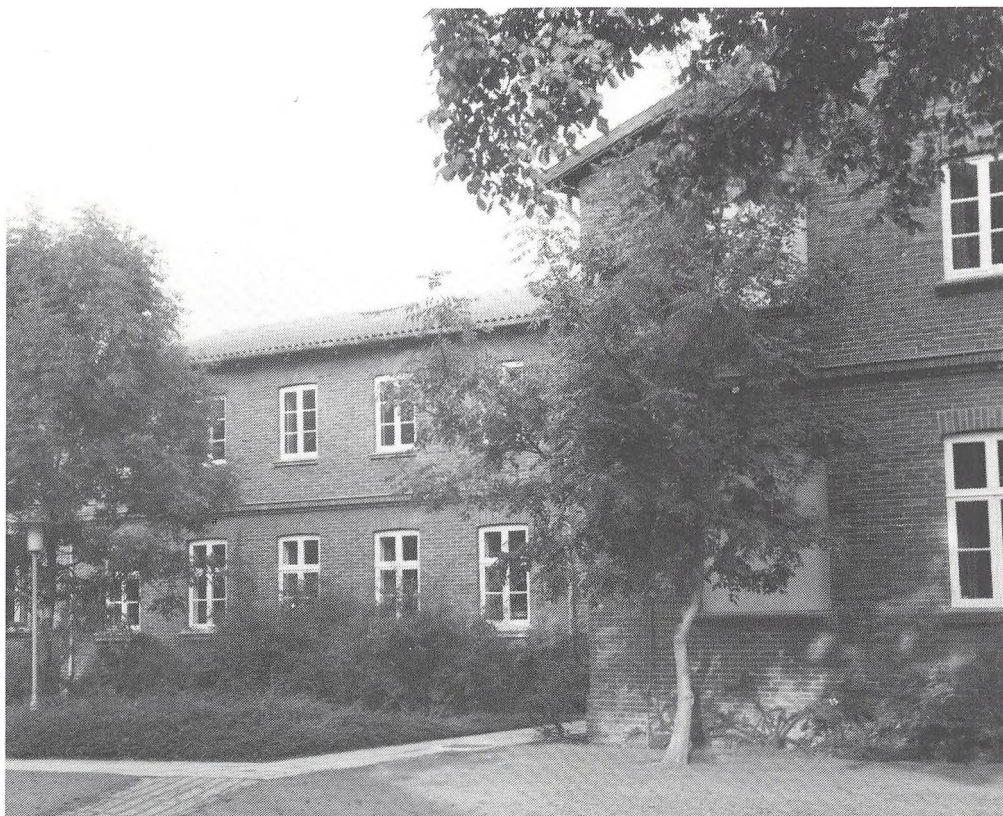
Når mysteriet, det som forbinder støv og ånd, tages ud af tilværelsen, mister mennesket sin frihed og sin væsens-kerne, det bliver en fremmed – det går vild og bliver til sidst sin egen ødelægger.

Tankevækkende er det i den sammenhæng, at ordet hemmelig og hjemlig har samme rod.

Der ligger en stor opgave for os som lærere i at begynde at fortælle igen.

I det fortællende kommer ord og krop til deres ret. Ordet bliver kød og den farlige spaltning mellem stof og ånd, som kun kan ende i det meningsløse inferno, bliver mindre – ja helt borte, mens vi og børnene lytter os til den dybe mening med åbne munde og med hjertet på rette sted.

Nye omgivelser ved gamle bygninger



Athen og Theben.

To digte

Af seminarielektor Inge Pedersen

Inge Pedersen har tidligere udgivet digtsamlingerne: »Leve med kulden« og »Sejlads på en ø«. Digtene her er fra Inge Pedersens seneste samling: »Simultan«. Gyldendal 1988.

halvanden baglæns

igen det intense
begær
at jonglere med kroppens
forvovenhed

svæve så langsomme
klip i tid
en slow motion
salto
at øjnene drømmer
degas balletskørteskum
med skyerne

himlen

så

hurtigt halvanden
angsthvirvel rundt
hvor hovedet styrer
uden at tænke

slænger nakken
i vandets kniv

det sker

det sker
jeg springer frem
med et sæt
forgriber mig på
en nydelig dame
der står og strør krummer ud
til ænderne i parken
med små behandskede hænder
og ryggen til gaden
til verdens nære
og fjerne
massakrer
hurtigt måske
strangulering
og kvælergreb
langsomt opløse
damen i syre
aldrig
ved jeg hvordan
men det sker
jeg slår damen ihjel
som hun står der
og ligner mig
fuldstændig

Sådan mødes man også!

Seminariets KFUM og KFUK

Af HF-studerende Niels S. Hjørnholm

Seminariets KFUM &-K blev oprettet i 1950. Foreningen har altså knap 40 år på bagen. Foreningen har status som en almindelig KFUM &-K forening, men udskiller sig derved, at medlemmerne er studerende på Seminariet og HF-kurset. Medlemstallet varierer stærkt fra år til år. I de senere år har det ligget mellem 15 og 35.

Hver tirsdag aften mødes vi på »Sparta«. Hvad mødes vi så om? Det går som en rød tråd gennem alle vore aktiviteter, at vi forsøger på at, »leve i alle livets forhold som velorienterede og ansvarlige kristne« (citater fra KFUM &-K's formålsparagraf).

Studiegrupper

Ved begyndelsen af skoleåret blev der oprettet studie/bibelgrupper. Ideen var at prøve noget andet end de traditionelle bibeltimer, hvor det har vist sig svært virkelig at trænge ind i såvel tekst som problemstilling.

Hver gruppe beskæftiger sig desuden med et interesseområde, f.eks. besøgstjeneste eller drama.

Foreningsaftener

Andre aftener er foreningsaftener, hvor der tages aktuelle emner op. Vi har f.eks. haft nyreligiositet og »Kirke og Samfund i Polen og

DDR« på programmet. Ikke mindst ved disse aftener bliver det sociale samvær plejet.

Seminarium og Sogn

Vi samarbejder med sognets KFUM &-K om to fællesaftener hvert halvår. Det giver mulighed for at binde an med større arrangementer, som vi alene ikke ville have økonomisk mulighed for at klare. Det giver os også lejlighed til at være sammen med unge, der ikke kommer fra et studiemiljø.

Om foråret er der en fælles udflugt, hvor derfra de studerendes side lægges stor vægt på »flugt«, da den som regel ligger i læseferien.

Week-end ture

Week-end ture er en årlig eller halvårlig tilbagevendende begivenhed, hvor vi for alvor lærer hinanden at kende i et samvær, der er meget anderledes end hverdagens. Den daglige trummerum brydes, og de mange udfoldelsesmuligheder afslører ofte »skjulte talenter«.

KFS

Af lærerstuderende Peter Frank Nielsen

KFS er en del af det kirkelige liv i Nr. Nissum sogn. Det er et forbund for studerende, men andre er også velkomne ved arrangementerne. I mange år har KFS holdt møder »bag skærmen« på Borgen, og der er de stadig. Det er disse møder, som holdes hver anden onsdag aften, der er kernen i KFS's aktiviteter. Der er ofte inviteret en taler udefra til at sige noget om et emne eller en bibeltekst, som så efterfølgende bruges til oplæg for spørgsmål og samtale. En vigtig ting ved disse møder er det fællesskab, der opstår på tværs af klasser, årgange m.m.

De onsdage, hvor der ikke er møde på Borgen, mødes man privat i mindre grupper om bibelstudier, eller man gennemgår en bog – det afhænger af deltagerens interesser. Disse grupper er tit rammen om et nært fællesskab, hvor man på forskellig måde kan være hinanden til hjælp og støtte.

KFS-koret er et tilbud for de sangglade, og man behøver ikke være særlig øvet for at være med. Der er 15-20 deltagere, og der øves 1½ time om ugen. Det er selvfølgelig sjovest at synge for andre, så koret kommer gerne rundt for at synge forskellige steder på egnen.

»Åbent-hus« er betegnelsen for et uformelt samvær lørdag aften. Det begynder som regel med et spil volleyball i gymnastiksalen, og derefter mødes vi til kaffetår m.m. et sted i byen. For de mindre sportsinteresserede er det tilladt at springe volleyballkampen over.

Et par gange om året arrangeres der week-endtur for den lokale KFS-gruppe (ofte til Je-

gindø), og for dem, der har mod på lejr livet, er der en del tilbud fra landsforbundet om lejr og ture. I foråret var en gruppe på 6 deltagere i Würzburg i Vesttyskland i en international sammenhæng. Det giver inspiration til at fortsætte studierne.

KFS og KFUM-K er sammen med andre fra sognet med til at arrangere tre ungdomsgudstjenester om året. Gudstjenesterne har ofte et eksperimenterende præg, og der er for det meste god opbakning om dem. Endelig skal det nævnes, at de to foreninger også står sammen om den traditionelle aftensang på »Borgen« i adventstiden.

Alt i alt giver de to foreninger tilsammen en række forskellige tilbud og udfordringer på den kirkelige front. I tidens løb har mange deltaget aktivt og kreativt, og det håber vi også må være tilfældet fremover.

Fysik/kemi et fag i stadig forandring

Af adjunkt Søren Pedersen (67)

Der har i de senere år været en kraftig debat om faget ikke mindst i Danmarks fysik- og kemilærerforening, d.v.s. i folkeskolen. I denne pædagogiske debat er en række spørgsmål blevet rejst både om fagets indhold og struktur. Her skal blot anføres nogle få af de centrale spørgsmål:

Interesserer piger sig ikke for fysik/kemi?
Udøves faget på drengenes præmisser?
Er faget for videnskabscentreret?
Er faget ofte isoleret fra fagsamarbejde?
Burde et laboratoriefag som fysik/kemi ikke begynde langt tidligere i skoleforløbet end 7. klasse i en tid, hvor der tales om værkstedsundervisning og arbejde med konkrete materialer allerede fra de første skoleår?

I 1975 fik man i folkeskolen nye læseplaner som man nok kan kalde videnskabscentrerede, idet de enkelte skolefag på mange måder var miniudgaver af de tilsvarende videnskabsfag.

I videnskabsfagene fysik og kemi kan man groft sige, at hovedindholdet er en beskrivelse af tingenes verden, at finde årsagssammenhænge samt at udføre forsøg under kontrollerede betingelser. Stofmængden i de to videnskabsfag er meget stor.

I skolefaget fysik/kemi kommer man da let til i mindre grad at arbejde med fagets græn-

seområder til andre fag. Endvidere bliver der ofte kun lidt plads til anvendt fysik/kemi – teknik.

Der er i øjeblikket ved at ske en ændring i skolefaget fysik/kemi. Man kan måske bedst illustrere forandringen, faget er inde i, ved at sammenligne læseplanerne fra 1975 med de kommende læseplaner m.h.t. hovedindhold.

Hovedområderne efter 1975 loven:

1. Elektricitet og magnetisme
2. Stof-opbygning, -egenskaber og -omdannelse
3. Bevægelse
4. Atom- og kerne-fysik
5. Svingninger og bølger

Hovedområderne i den kommende læseplan:

1. Stoffer og fænomener omkring os
2. Det naturvidenskabelige verdensbillede
3. Liv og miljø
4. Teknologi
5. Fagets arbejdsmetoder og betragtningsmåder

Man ser nok en klar ændring fra det fagcentrerede mod det menneskecentrerede.

Faget skal ikke blot beskrive naturen, men se på samspillet mellem mennesket og naturen. Tænker man f.eks. på et emne som vand,

er det ikke nok at give en beskrivelse af nogle fysiske og kemiske egenskaber ved vand, men man skal se på, hvordan mennesket bruger vand, herunder vandforurening, vandrensning, iltsvind o.m.a.

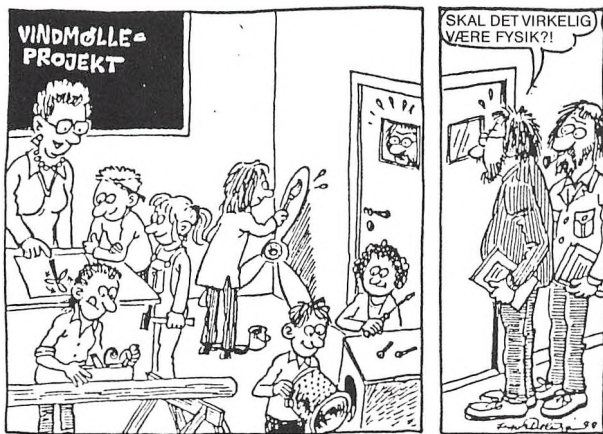
Denne ændring i skolefaget vil sandsynligvis styrke pigernes interesse for faget, idet undersøgelser tyder på, at piger generelt er mere interesserede i mennesker og relationer mellem mennesker end i tingenes verden. Endvidere vil ændringen sikkert også fremme mulighederne for samarbejdet med andre fag.

Skolefaget fysik/kemi er i forandring og må stadig være forpligtet over for folkeskolens overordnede mål. Et citat fra indledningen i »Forslag til ny læseplan«:

»Som skolefag indeholder fysik/kemi et samspil mellem praktisk-håndværksmæssige og bogligt-fortællende elementer. Dette samspil giver faget nogle særlige muligheder – og dermed forpligtelser – mht. elevernes oplevelse og selvvirksomhed, udfoldelse af fantasi og selvstændig vurdering og stillingtagen.

Faget er ligeledes forpligtet af de muligheder, det har for gennem oplysning om naturfaglige forhold og diskussion af vor udnyttelse af teknologien at forberede eleverne til medleven og medbestemmelse i et samfund, der i så høj grad som vort bygger på udnyttelse af naturvidenskab og teknik«.

Det er ikke kun i folkeskolen, at faget er i forandring. Man ser den tilsvarende udvikling i gymnasiet, HF og seminarier.



Fra øst – mod vest

Af HF-studerende Hanne Houkjær Rasmussen

...og jeg drog mod vest. Som mange har gjort før mig. Blot et par timer... »Ud at se med D.S.B...« At det skulle få mig til at se i mere end en betydning, havde jeg dog ikke regnet med.

»At rejse er at leve«, sagde H. C. Andersen i sin tid. Den del af kagen har DSB ikke monopol på. At der er en del sandhed i disse ord, langt mere end først antaget, skal der ikke herske nogen tvivl om.

Jeg drog mod vest fra det bløde Øst-jylland til det barske Vest-jylland. Helt derud, hvor en øst-jyde er en »København«.

Et favnende landskab glider forbi, ser deri dele af min egn og det, hvoraf vores identitet er dannet. Har rykket rødderne op, taget mig selv med på rejsen. Bløde grønne trætoppe forvandles som årstiders skiften i en dokumentarfilm. Himlen åbner sig og bliver større i vest, høj himmel og klar luft. Det er altså mere end bare romantik, der lokker kunstnerne vest-på. Træerne strækker sig mod øst eller vender sig fra vest. Blæsten, den stolte, bosat i Vest-jylland, slikker ubarmhertigt grenene og med den alverdens tyngde.

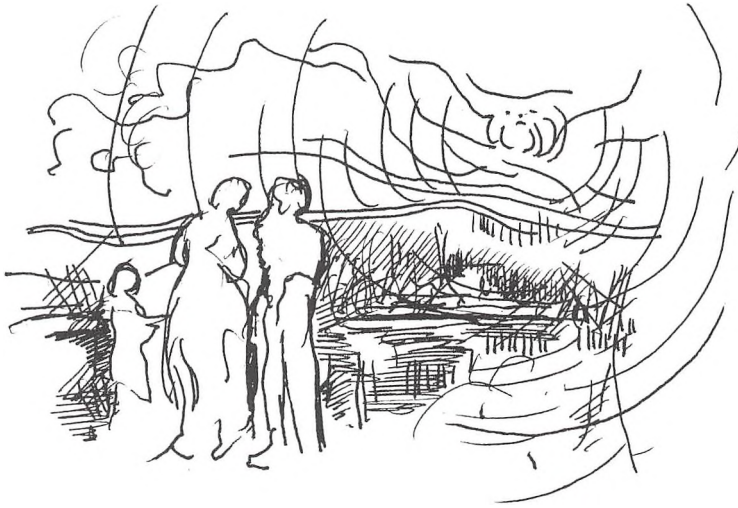
Mennesket valgte tyngden i al sin utilslørede realisme. Men efter vestenvinden er roen og harmonien. Disse, de vindbidte træer, hager sig fast i den salte sandede jord som rammen om de festklædte klitter, den lyngklædte hede, smykket i violette farver. Her er ikke

mange mennesker, fremmede, som kommer her, må tro, befolkningen er evakueret til fjernere egne, drevet af vinden.

Men nej, her er en befolkning. Tilflyttere og indfødte... sidstnævnte vil sige at have levet her gennem tre generationer. Måske så længe som ravet har været om at blive slebet glat. En befolkning stolt og sej, som kun jyden. En befolkning rig på kvalitet og fattig på kvantitet.

Hos den lokale købmand må jeg undres, tænk, at der altid er køer i så tyndt befolket et område. På netop denne grå mandag må jeg kæmpe for ikke at lade blodsukkeret stige, fem minutter før bussen kører. Længere fremme i køen ser jeg købmanden række varer over disken, familien, som han ekspederer, er på fire. De foretager sig tilsyneladende hver sit i det daglige, og der må lægges øre til det hele. Manden bag mig læser ugeavisen, jeg overvejer et øjeblik mit strikketøj. Et par har to versioner af samme historie, og de har som konen lige foran mig god tid, meget god tid. Har vest-jyder generelt bedre tid, så bliver jeg tre generationer! Med al respekt for de vestjyske køer, så taler man *med* hinanden. Hvis der tales! Købmanden spørger til projektet i går og planerne for i morgen... tingene glider ind i hinanden, falder på plads og skaber en sammenhæng.

...hvis der tales, vest-jyders tavse sprog skal ikke udelades i denne sammenhæng. Ef-



ter mine mange ord sagde en vest-jyde engang til mig...»Tale er sølv«...Lad da resten være usagt og underforstået. Mon ikke det er værd at tage til eftertanke. Der er situationer-oplevelser-hændelser, som taler for sig selv. Noget må stå usagt. Jeg forstod, og mon ikke det er det, der sker i vest. Det er det, det handler om, at forstå. Noget falder på plads, der hvor himmel og hav mødes.

De rødde, jeg hev op i øst, er vist i virkeligheden solidt plantet her, hvor alt falder sammen. At skue ud over havet, måske mit eget ophav, er et blik ind i evigheden.

De højrøvede øst-fra siges der her. De, der skulle være draget øst-over for at bosætte sig, og især øst for Storebælt, tror »de er noget«. Men kom endelig ikke og fortæl en gæv jyde, at det har noget på sig. De fra Vest-jylland, de ved hvad de vil, og sagt på vest-jysk, så er deres selvtillid »ikke så ringe endda«.

Det, at jeg er fra øst, gav mig i begyndelsen sprogvanskeligheder. Rent sprogmæssigt må man hærdes. Oprigtigt talt undredes jeg, så ofte oplevede jeg tingene langt mere fantastiske, dejlige og vigtige end de, der havde tilhørt dette sted altid. Havde jeg haft en fortryllende dag med mennesker, jeg var ved at holde af, og dagen efter hørte følgende udtalelse »det var da en udmærket aften«, da måtte jeg tvivle på min bedømmelsesevne. Der er store nuanceforskelle i sproget. Men dermed være ikke sagt, at det vest-jyske sprog ikke er nuanceret. Disse underdrivelser bevarer ligesom dybden og indholdet i de store ord. De kan være særdeles sigende. »Det er ikke værst, det sprog«, og dermed mener en vest-jyde bedst.

Det er et rent og klart og storslået sprog. I al sin enkelthed. Af gammel oprindelse. Fra tidernes morgen drev det måske ind med havet. Det har sin forbindelse til litteratur, histo-

rie og kristendom. Ordene har så at sige skæbne i sig og udtales kun med overbevisning. Bevaret i deres oprindelige form. Ord, tro og moral er sideløbende. Ord som godt og ondt opfattes i deres egentlige mytisk-religiøse betydning. En provokation mod det moderne sprog og menneske.

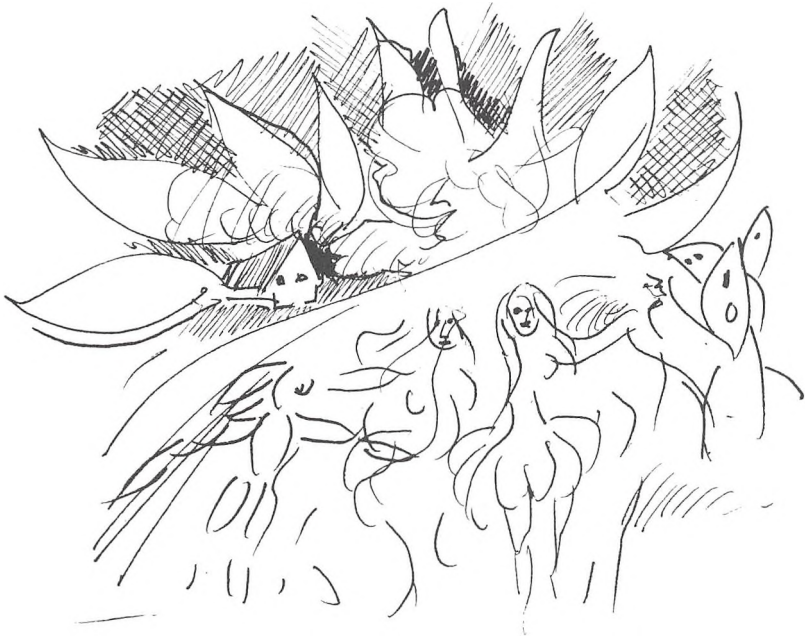
Her leves ikke af at være neutral. Menneskenes oprigtige mening kommer til kende. Her tages stilling. Et sort/hvidt syn kan man tænke. Men mon ikke nærmere det er noget miljø-bestemt. Skyldes det naturen, det voldsomme som er tæt på? Man tvinges til at være afklaret. Her respekteres rene synspunkter. Det at stå fast på noget er en dyd. Man er enten »troende«, eller man er det ikke. Føler mig udenfor og mærker, her skete noget engang. Høre til vil jeg aldrig. De er mærkelige, vestjyderne, men jeg kan lide dem, de fascinerer mig. Derfor vil jeg nok altid vende tilbage. Jeg har fået dem tæt ind på livet. Og jeg kan lide det liv.

Et sted i Vest-jylland, på dette sted, voksede en gang et seminarium op. Som andet, der er præget af denne egn, har dets grundlæggelse del i det oprindelige. Rodfæstet, så diverse ministre, nedskæringer og ministerier ikke har kunnet true det.

Det er vokset og har udgangspunkt i en ånd, der har relation til Indre Mission og er præget af et dybt engagement. »Bed og arbejd« hed det dengang, og det står her den dag i dag. – Og du vil »kende dig selv«. Nu står ordene på de gamle bygninger som en påmindelse om det, der var.. men mon ikke også de har noget at sige i dag. Omend det er i en anden formulering. »Søg indad og anstreng dig ikke«. »Brug din fantasi og de andre konstruktivt, – og du vil kende dig selv«.

De gamle græske navne står som en ydre ramme over de gamle bygninger. De vidner ligeså om en ånd, der til stadighed lever et sted som dette. En ånd, der søger indad, og en ånd, der søger udad. Der er forskel på det vestjyske og det græske, men mon ikke der alligevel er en sammenhæng? Vi har stadig fat i roen, harmonien og ægtheden.

Går en tur ved havet. Mit østjyske sind betages. Ser op og hører en stemme. En gammel vest-jyde står foran mig. »Hæer forstoer en aalting møj bejer...« – siger han. Tænk at så store ord får mig ned på jorden. Ser ind i hans øjne – ser en egn. – Et ingenmandsland gives ikke! En kultur, her er visdom at hente.



HF-dimission 1988

Af rektor Henning Fogde

To af de emner, der optager mange i disse år, er uddannelse og – penge! Også jeres uddannelse har været i politikernes søgelys. De har spurgt om, hvad man mon får for de penge, det koster at uddanne HF-ere. Svarene har man villet bruge i overvejelserne om fremtidens HF. Netop nu er der i undervisningsministeriet et udvalg, der prøver at revidere HF-uddannelsen, så den bliver endnu bedre, end den er. Undersøgelser viser nemlig, at HF på mange måder er en god uddannelse. Den kalder på unge med meget forskellige forudsætninger og fra mange forskellige miljøer. Den kan tilpasses den enkeltes behov, og den synes at være et godt værktøj, når man skal videre i uddannelsessystemet. Endelig kan den repareres og tilpasses senere hen, hvis den alligevel er utilstrækkelig i den form, den fik i første omgang.

Der er altså god grund til at ønske jer tillykke med den uddannelse, I nu afslutter. De penge er givet godt ud!

Og så er det nok alligevel sådan, at undersøgelserne og statistikkerne kun har fået fat i en lille del af sagen, nemlig den der kan måles og regnes ud i tal og statistik. Hos os ser vi sådan på det, at en ungdomsuddannelse som jeres nødvendigvis må handle om andet end det, der har med forstand og eksamenskarakterer at gøre.

I H. C. Andersens eventyr om Snedron-

ningen fortæller eventyrdigteren om den lille Kaj, der udvikler sig helt forkert som barn og ung. Kun hans forstand bliver udviklet, og til sidst sidder han ensom og frysende i snedronningens slot. Det er kun forstands-isspillet, han behersker. Han bliver først befriet, da det lykkes hans lille barnekæreste Gerda at bryde igennem alle forhindringerne og nå ham med al sin kærlighed og ømhed. Med den historie vil H. C. Andersen fortælle os, at rigtige mennesker bliver vi kun, hvis forstand, fantasi og følelse følges ad. Holder vi os til forstanden alene, bliver vi is-mennesker. Og is-mennesker er farlige, hvis de får magt.

Men hele den side af uddannelsen og af skolen, der har med fantasi og følelse at gøre, kan man ikke uden videre undersøge eller lovgive for. Det er noget, som den enkelte skole og den enkelte uddannelsesinstitution må finde ud af selv, og som vi må hjælpe hinanden med at holde fast på.

En skole som Nr. Nissum Seminarium og HF står i den sammenhæng i stor gæld til Grundtvig. I ved om ham, at han var salmedigter og præst. Men han var meget mere. Han var måske først og fremmest pædagog. I hvert fald har hans skoletanker været baggrunden for meget skolearbejde, for højskoler, efterskoler, seminarier o.s.v. En af Grundtvigs hovedtanker var, at skolen bør lægge lige meget vægt på fantasi, følelse og

forstand. Det vidste også præsten Adolph Lauritz Hansen, der startede denne skole, selv om han ikke kaldte sig grundtvigianer, men missionsmand, og det vidste de lærere, han omgav sig med.

I vor tid er det meget nødvendigt, at vi holder fast ved, at der i en skole skal være både fantasi, følelse og forstand. Hvis man ikke udvikler alle tre sider, kan der ske sære ting. Fantasien kan blive til fantasteri eller livsflugt, som vi undertiden kan møde det hos nogle unge, der forsøger »at melde sig ud af verden« og leve et liv uden sammenhæng med det samfund, der faktisk udfolder sig omkring dem. På samme måde kan følelsen blive til føleri eller selvkredsen, et fænomen vi også kender til, og som psykologerne kalder narcissisme.

En fantasi, der ikke vejledes af forstanden, bliver altså let til uvirkelighed, en følelse uden forstand bliver ledt på vildspor, og en forstand uden følelse og fantasi bliver kold, kynisk og farlig. Også dette sidste har vi i vor tid set uhyggelige eksempler på.

Det var også Grundtvig, der engang digtede:

Thi den har aldrig levet,
som klog på det er blevet,
han først ej havde kær.

Man må altså være optaget af det, man skal lære, og man må holde af det, som man skal forstå. Derfor er det vigtigt, at man i en ungdomsuddannelse som jeres får lov til at vælge sig ind på nogle emner og fag, som man uden videre har lyst til at arbejde med, men det er også vigtigt, at man, lærer og elever i fællesskab, har vilje til at lytte, reflektere og eksperimentere med fag og emner, som man måske ikke uden videre forbinder noget med.

De gamle højskolefolk talte meget om livsoplysning. For Grundtvig var denne livsoplysning simpelthen meningen med al undervisning. Og livsoplysning er alt det, der får os til at forstå livet, og som giver os lyst til at leve det. Det allertristeste, man kan opleve, er unge, der ikke synes, der er noget ved noget. Heldigvis er det ikke tit, man møder sådanne unge, men det sker. Går man et sådant menneske på klingen, viser det sig tit, at der er tale om et ensomt menneske uden venner og uden kærlighed. Hemmeligheden i al livsoplysning er nemlig kærlighed. Den, der elsker livet, sætter sig ikke ned og spørger efter, hvad meningen med livet egentlig er. For livet er fuldt af mening for den, der elsker det. En far og mor, der elsker deres børn, spørger heller ikke om, hvad meningen er med, at de har fået disse børn. For der er ingenting i verden, der giver mere mening end at leve sammen med dem, som man elsker og holder af.

Måske er det vor tids megen snak om penge, der får os til at glemme, hvordan tilværelsen egentlig hænger sammen. Oplysning bliver alt for let identisk med kommunikation, og undervisning bliver til meddelelse. 45 minutters meddelelse af et fag og 45 minutters meddelelse af et andet fag. Tænker vi sådan, er det udtryk for, at vi har glemt, at oplysning egentlig har noget med lys at gøre, at det helt bogstaveligt er noget med at lyse op. At gå i skole er at få lys over sin tilværelse, så man forstår lidt om, hvad livet egentlig er for noget. Vi er i vor tid utroligt dygtige til mange ting, og vi har alle mulige former for specialviden. Der er mennesker, der er specialister i atomfysik, i elektronik, i astronomi, i biokemi o.s.v. o.s.v.

Selv om der kan være meget, vi i 1988 er enige med Grundtvig eller Adolph Lauritz Hansen om, gør vi ret i at standse op, når de på

hver deres måde siger til os, at der er noget, der er vigtigere end denne specialviden, selv om det måske nok er den, der engang skal sikre os ansættelse, hus og bil, eller hvad vi nu måtte drømme om. Naturligvis må vi have specialviden, men vi må samtidig vide noget om, hvad der gør livet værd at leve. Det vigtigste er ikke videnskab, men lidenskab!

Vi kan godt blive dygtige til at sortere og adskille tingene, give tingene navn o.s.v., uden at vi samtidig får øje på det, der lyser livet op, så vi kommer til at elske det.

Både Grundtvig og Ad. L. Hansen var aldeles sikre på, hvad det betød at kende kærligheden. Det var for dem det samme som at kende Gud. Jeg ved ikke, hvad I tænker på, når I hører ordet Gud. Måske ser I for jer en gammel skægget mand bag en sky eller måske en streng dommer højt hævet over den verden, hvor vi lever. Men man kommer nærmere en sand forestilling om Gud, når man opfatter ham som kærlighed, sagde Grundtvig. Kun den, der elsker livet, forstår livets mening, og kun den, der forstår sig selv i forhold til kærligheden, lærer sig selv og sin Gud at kende. Netop spørgsmålet om, hvem jeg egentlig er, optager mange i vor tid. Det er tit kædet sammen med det andet vigtige spørgsmål, nemlig spørgsmålet om selve livets mening. Det er spændende spørgsmål at sætte til debat i en dansktime eller en religionstime, og det kan være nyttigt at diskutere dem. Men langt nyttigere er det, hvis vi gennem det, der sker i timerne og udenfor, får mod til at tage fat i livet, elske det og bruge det.

I Det nye Testamente bliver det rigtige liv ofte beskrevet som en fest. Når man er glad og midt i festen, spørger man ikke om, hvad meningen er. Man er midt i denne mening, og man er selv en del af den. At holde skole er at holde fest. Måske kan det engang imellem

være vanskeligt at få øje på festen, når den engelske stil skal skrives, eller matematikopgaverne løses. Det er straks nemmere, når det gælder forberedelsen af en lejrskoletur eller en udenlandsrejse. Men fest kan det være alt sammen, når der er engagement, sammenhold og gensidig omsorg mellem klassens medlemmer. Der er ingen tvivl om, at også I engang imellem hver for sig har spurgt: Hvem er jeg egentlig? Måske synes I ikke, I har fået noget svar, mens I gik i skole. Men når I så vender hjem på week-end, og de derhjemme allerede i treten råber: »Er det dig?«, ja, så er der kun ét muligt svar, nemlig: »Ja, det er mig!« Kærligheden giver altså ikke bare livet mening. Den giver også svar på det vanskelige spørgsmål om, hvem jeg er.

Man lærer sig selv at kende, når man møder kærligheden og omsorgen, og den møder man altid i form af andre mennesker.

På Nr. Nissum Seminarium og HF tror vi ikke på, at man kan tvinge oplysning frem eller skræmme nogen til at tilegne sig en bestemt lærdom. Derfor har vi forsøgt at lave skole på en sådan måde, at der bliver taget størst muligt hensyn til den enkelte, samtidig med at fællesskabet igen og igen bliver understreget. Det dejlige er, at I har forstået og accepteret denne form, og at I har formået hver på jeres måde at virke med. Det skal I have tak for i dag.

I Bibelens allerførste fortælling hedder det, at Gud skabte lyset, og at han så, at lyset var godt. Det modsatte af lys er mørke. For Grundtvig og for Ad. L. Hansen var mørket det samme som Djævelen, lysets og kærlighedens modstander.

Har arbejdet på Nr. Nissum Seminariums HF udover et eksamensbevis og nogle eksakte kundskaber lært jer lidt af den livsoplysning, der handler om at sondre mellem lys og

mørke, liv og død, godt og ondt, så er skolearbejdet lykkedes. Så har lyset fået en forrang i jeres tilværelse, som vi sang om det før:

Det kendes på os som lysets børn,
at natten hun er nu omme!
Thi evigt nu skinner livets lys
for gamle og så for unge.



HF-dimittender 1988

Anita Andersen, Skive
Vibeke Holt Andersen, Suldrup
Susan Ankersen, Lemvig
Hanne Rahbek Bisgaard, Langå
Kirsten Katborg Bjerre, Holstebro
Peter Rahbek Elbrønd, Borbjerg
Kirsten Daugaard Enevoldsen, Holstebro
Michael Heltboe, Tøftum
Pia Kjær Jensen, Bøvling
Scott Trevor Kerridge, Ålestrup
Tove Kristensen, Holmsland
Kirstine Lind Kristiansen, Bremdal
Helle Lasthein Madsen, Nr. Nissum
Johnna Sølvsten Nielsen, Resen
Inge Olesen, Tarm
Dorte Lind Pedersen, Albæk
Lone Nørgård Pedersen, Tørring
Mette Sascha Haunstrup Qvortrup, Dybe
Aino Skov, Heldum
Tina Storinggaard, Lemvig
Ingrid Østergaard, Ulfborg
Bent Henrik Felgreen, Langeskov
Ulla Winther, Hadbjerg
Birgitte Kjeldgaard, Thisted
Anna Bune, Fjaltring
Charlotte Fjordvald, Bøvling
Elise Graff, Lemvig
Gitte Hovaldt Højrup, Hirtshals
Britt Lyneborg Jensen, Ulfborg
Carsten Maagaard Jensen, Gråsten
Lillian Jepsen, Bøvling

Kristine Jørgensen, Tåbel
Anette Hyldgaard Kristensen, Holstebro
Claus Kristensen, Thyborøn
Morten Møller, Skjern
Benny Bundsgaard Nielsen, Ringkøbing
Doris Nielsen, Glejbjerg
Tina Nielsen, Karby
Helen Hedegård Olesen, Hvidbjerg
Kirsten Søndergaard Pedersen, Tvis
Marianne Pedersen, Bindslev
Poul Lykkeskov Porup, Silkeborg
Johannes Riis, Karby
Tina Lindbjerg Würtzen Søgaard, Vils
Jens Poul Tveiti, Lemvig
Marianne Møller Madsen, Lemvig
Frederikke Gaardsted, Struer
Tina Møller Madsen, Hvidbjerg
Lillian Kathrine Andersen, Ejsing
Palle Korsholm Bruun, Hjerm
Anne Marie Falk, Viborg
Emma Marianne Fomsgaard, Hvidbjerg
Lone Grønkjær, Thyborøn
Claus Henrik Hjort, Haderslev
Lisbeth Hummelose, Børkop
Marianne Hauskov Jensen, Vemb
Uffe Bundgaard Jensen, Madum
Jeppe Henrik Jepsen, Nr. Nissum
Kirsten Stenbæk Johnsen, Nr. Bork
Morten Roland Juhl, Nr. Nissum
Nicoline Jørgensen, Tåbøl
Anita Kynde Kjærgaard, Lemvig

Jakob Kirkegaard Kortbæk, Struer
Søren Kjær Nielsen, Vestervig
Else Olesen, Tarm
Else Margrethe Pedersen, Thisted
Jacob Bønnelykke Pedersen, Nr. Vinge
Kate Rytter, Sæby
Hanne Marianna Skjold, Odense
Sanni Søndergaard, Ikast
Pernille Birk, Lemvig
Christian Skov Andersen, Roskilde
Ethel Kruse, Starup
Birgith Thomsen Asmussen, Agerskov
Carsten Baun, Hinnerup
Heidi Hirsch Bjerrum, Fjaltring
Inger Margrethe Fønss Brandt,
Nykøbing Mors
Lisbeth Buus, Heldum

Karin Iversen, Vestervig
Kim Rikard Jensen, Bøvling
Janne Jepsen, Nr. Nissum
Hans Christian Jespersen, Skive
Inger Kjær, Lemvig
Lisbeth Bjørndahl Klostergaard, V.Thorup
Jens Jacob Østergaard Kristensen, Skjern
Niels Lilleør, Houe
Flemming Madsen, Bøvling
Charlotte Dohn Nielsen, Nr. Nissum
Tove Nybo, Resen
Charlotte Hede Pedersen, Bøvling
Anders Rahbek Vendelbo, Bøvling
Åse Marianne Thuehøj Sørensen, Agerbæk
Maj-Britt Thorsen, Durup
Helene Kirstine Hedegård Jensen, Agerbæk



KLASSE 2.p. *Øverst fra venstre:* Hanne Rahbek Bisgaard, Lone Nørgaard Pedersen, Ingrid Østergaard, Berit Rahbek Hansen, Kirstine Lind Kristiansen, Aino Skou, Johnna Sølvsten Nielsen, Peter Rahbek Elbrønd, Anita Andersen og Henning Fogde. *Midten fra venstre:* Børge Mikkelsen, Birgitte Kjeldgaard, Inge Olesen, Bent Henrik Felgreen og Michael Heltboe. *Nederst fra venstre:* Kirsten Daugaard Enevoldsen, Mette Sascha Haunstrup Qvortrup, Pia Kjør Jensen, Helle Lasthein Madsen, Tove Kristensen, Kirsten Katborg Bjerre, Henriette Nielsen, Vibeke Holt Andersen, Susan Ankersen og Ulla Winther.



KLASSE 2.q. *Øverst fra venstre:* Carsten Maagaard Jensen, Johannes Riis, Morten Møller, Poul Lykkeskov Porup, Hanne Houkjar Rasmussen, Karina Aviaja Hansen, Jens Poul Tveiti, Benny Bundsgaard Nielsen, Marianne Pedersen og Henning Fogde. *Midten fra venstre:* Frederikke Gaardsted, Arne Petersen, Charlotte Fjordvald, Doris Nielsen, Kirsten Søndergaard Pedersen, Tina Lindbjerg Würtzen Søgaard. *Nederst fra venstre:* Anne Bune, Anette Hyltdgaard Kristensen, Marianne Møller Madsen, Lillian Jepsen, Tina Nielsen, Helen Hedegård Olesen, Tina Møller Madsen, Anita Frølund, Britt Lyneborg Jensen, Kirstine Jørgensen og Claus Kristensen.



KLASSE 2.r. *Øverste række:* Lillian Andersen, Kate Rytter, Pernille Birk, Sanni Søndergaard, Noline Jørgensen, Hanne M. Skjold, Lisbeth Hummelmoose, Marianne Hauskov Jensen, Fogde. *Mellemste række:* Børge Mikkelsen, Lone Grønkjær, Anne Marie Falk, Else Olesen, Kirsten Johnsen, Else Marg. Pedersen. *Nederste række:* Uffe B. Jensen, Søren Kjær Nielsen, Jacob Kortbæk, Palle K. Bruun, Jeppe Henrik Jepsen, Jacob Bønneløkke, Claus H. Hjort, Morten R. Juhl, Anita Kynde Kjærgård, Emma Marianne Fomsgaard.



KLASSE 2.t. *Øverst fra venstre:* Arne Petersen, Carsten Baun, Åse Marianne Thuehøj Sørensen, Jens Mogensen, Flemming Madsen, Kim Rikard Jensen og Henning Fogde. *Midten fra venstre:* Tove Nybo, Lisbeth Bjørndahl Klostergaard, Birgith Thomsen Asmussen, Ethel Kruse, Helene Kirstine Hedegård Jensen, Hans Christian Jespersen, Niels Lilleør, Anders Vendelbo Rahbek og Naja Dorthea Larsen. *Nederst fra venstre:* Charlotte Hede Pedersen, Inger Kjær, Karin Iversen, Heidi Hirsch Bjerrum, Charlotte Dohn Nielsen, Inger Margrethe Fønss Brandt, Janne Jepsen, Jens Jacob Østergaard Kristensen, Lisbeth Buus og Christian Skov Andersen.

Seminariedimission 1988

Af rektor Henning Fogde

Hjertelig tillykke med veloverstået lærer-eksamen. En af jer sagde for en tid siden til mig: »Vi blev optaget under falske forudsætninger!« Han sagde det med et smil i øjet. Men det er jo rigtigt, at da I blev optaget på Nr. Nisum Seminarium, var der folk, der rystede på hovedet af jer. De kunne henvise til dystre prognoser, der fortalte, at når I engang var færdige med jeres uddannelse, ville I komme ud til arbejdsløshed og mørke fremtidsudsigter. Og så er det gået helt anderledes. Tvært imod alle forudsigelser er I kommet ud til en lærermangel, i hvert fald her i Vestjylland. Skoleledere har nærmest belejret jer og os for at få fat i jer.

I har uddannet jer til lærere i en tid, hvor man som måske ingen sinde før har drøftet lærerens muligheder og skolens fremtidige opgaver. Meget af det, som skolen oplevede som sin opgave i 60'erne og 70'erne, er blevet problematiseret. Man har forsøgt at pejle sig ind på vores tid og få tegnet et nyt perspektiv. Derfor hedder årets mest omtalte skolebetænkning da også »Pejling og perspektiv«.

Netop dette at tage pejling af sin tid forekommer mig utroligt vigtigt for en lærer. Derfor er også den største ulykke for læreren, hvis han eller hun lukker sig inde i en lille kreds uden at ænse, hvad der sker omkring en. Det er vigtigt med kontakterne til verden uden for skolen. Det er vigtigt, at man følger med i da-

gens debat og i den kunst, som tiden frembringer. Netop kunsten kaster tit nyt og overraskende lys på den verden, som vi i fællesskab er med til at skabe.

Forleden standsede jeg tilfældigt ved en digtsamling af en ung digter, der hedder Klaus Lynggaard. Det var ham, der for år tilbage udgav romanerne om Victoria, som nogle af jer sikkert kender. Romanerne handler om den ungdom, I er en del af, og som I skal ud for at undervise og opdrage.

Titlen på Klaus Lynggaards digtsamling er provokerende, »Røv og nøgler!« Alene titlen kan måske få en og anden fra min generation til at lægge bogen væk, endnu inden man har åbnet den. Og det er synd.

Ved at bruge den folkelige vending på tre bogstaver, R., vil digteren sige til os, at skal vi forstå unge, må vi forsøge at anskue situationen nedefra. Det er så let for os, der har magtet at tage eksamen og at placere os i samfundet, at glemme, hvor uoverskueligt det hele kan tage sig ud for mange af de unge, som vi har med at gøre. De ser samfundet som et uoverskueligt net af krav, prøver, regler, love, vaner o.s.v., og de oplever alt for tit, at dette samfund vil baste og binde dem i stedet for at sætte dem fri og give dem muligheder. Det hele er af r.... til.

Men Klaus Lynggaard bruger endnu et ord i titlen til sin digtsamling, nemlig ordet »nøg-

ler«. Det er et godt ord, som vi uden videre forbinder noget positivt med. Med den rigtige nøgle kan vi lukke op for værdier, der ellers er gemt i aflåsede rum. Med nøgler får vi adgang til noget, vi ikke før har set.

Jeg ved godt, at nøgler også kan bruges på en anden måde, nemlig til at forhindre andre i at få adgang til noget. Vi kan bruge nøglerne til at låse vore værdier inde, så ingen andre får del i dem. Men det er nok en synsvinkel, der ikke umiddelbart er aktuell, når man er ung. I hvert fald er det ikke den brug af nøglerne, der optager Klaus Lynggaard. I sin digtsamling vil han sige til os, at tilværelsen for mange mennesker er noget skidt, men at vi endnu har nøglerne til det gode og det smukke, hvis vi formår at bruge dem.

I samlingens allerførste digt er der nogle linjer, som hele tiden kommer igen:

»...Vi må lære at spille
med ingenting og vore guitarer
...er i stykker og det regner...«

Som lærer kan man i disse år gang på gang opleve, hvor svært det er at få eleverne i tale, når talen er om tilværelsens dybeste ting. Dansklærere, religionslærere, historielærere og flere med dem kan fortælle, at eleverne tit er underligt ligeglade eller måske endda direkte fjendtlige. Det er, som om der ikke er klangbund for disse emner, som om eleverne er vokset op i et kulturelt tomrum. Nogle har sagt, at vi i 1960'erne tabte den sidste del af vores fælles kultur, og at der kulturelt set blev et ingenting tilbage. Som lærer kan det være utroligt hårdt at skulle fylde viden på tomme flasker. Ingen har stærkere end Grundtvig gjort gældende, at viden må følges med oplysning. Det betyder, at viden må podes på erfaring, traditioner og liv.

Når erfaringerne og traditionen er gået fløjten, ja, så skal der læres på en flade af ingenting, og det er vanskeligt både for lærer og elev. Eleven undrer sig, bliver måske aggressiv og spørger? »Hvorfor skal jeg lære dette her?« og læreren på sin side bliver måske modløs og har mest lyst til at opgive det hele. Klaus Lynggaard siger ligeud, at der ingen kultur og ingen tradition er overleveret hans generation. Opgaven er at begynde forfra. Dertil føjer han, at skaberevnerne – guitarerne – ikke er i orden. De er i stykker eller i bedste fald forkvaklede. Det sker jo let med de menneskelige egenskaber, når de skal gro i et alt for tomt og goldt landskab, i en nation uden kultur.

Klaus Lynggaard er ikke den eneste af Danmarks unge digtere, der med rod i den moderne storby har tegnet et sådant trøstesløst billede af vilkårene af i dag. Men Klaus Lynggaard nøjes ikke med det. I det digt, jeg citerede før, føjer han en linje til, nemlig at »det regner«. Senere hen i digtet siger han det som en slags tiltale: »Hør Lars, det regner«, »det synger« eller »det ringer«. Regnen er en slags budbringer udefra. Den fortæller, at der er en verden, der er større end den elendighed og tomhed, vi kan skabe for hinanden. Måske er det til den verden, nøglerne skal bruges.

Som hos mange andre moderne digtere får vi hos Klaus Lynggaard kun hans drøm og hans vision fortalt som nogle stikord, vi kan arbejde videre med. »Dage med heste/ og engle/ og nætter« skriver han eller »brødet og vinen« og »døden og livet og kærligheden«.

Jeg ved ikke, hvad I tænker på ved at høre sådanne ord. Hos mig udløser de forestillinger om sommerdage med græssende heste og små føl, som vi kan opleve det i denne tid. Hertil føjer sig så glimt fra en verden, vi ikke umiddelbart kan sanse. Englene, brødet og

vinen er begreber, der traditionelt er knyttet til kirke og gudstro, mens natten og døden hos de fleste udløser forestillinger om alt det, vi ikke kan klare, og som vil knuse os.

Traditionen er ikke gået helt i stykker for den unge digter. Og dog. Det er det nøgne menneske, der baksler med livets store spørgsmål, men også dermed med nøglerne til et bedre og mere sammenhængende liv end det liv, som forældrene havde.

Det er, som om der alligevel er håb midt i håbløsheden. Der er en tiltale midt i en verden, hvor det enkelte menneske alt for let bliver glemt og isoleret i sin håbløshed.

Det er blevet svært at være lærer, siger folk. Det er svært, fordi mange tilsyneladende har glemt vores fælles kultur.

Men måske skal vi vende problemet om og i stedet sige: Det er igen muligt at være lærer, fordi der nu er rensset ud i den gamle kulturs tempel, sådan som Det nye Testamente fortæller, at det engang skete i Jerusalems tempel. En vandreprædikant fra den yderste provins, nemlig Galilæa, gik pludselig til angreb på alt det bestående og gjorde angrebet synligt ved at vælte vekselerernes borde og kræmmernes stader, alt det, man indrettede sig med i århundreder. Som dengang kan det ske, at en sådan udrensning i værdierne og en sådan sætten spørgsmålstejn ved alt det nedarvede kan give plads til de ord, der virkelig gælder. Så bliver det ikke mindst lærerens opgave sammen med eleverne at få fat i de nøgler, der kan låse op til de virkelige værdier.

Måske har der været en tid i Danmark, hvor mange værdier i vores kultur var gemt sikkert og dybt i skabe og bag låsede døre, så nye generationer slet ikke kunne få fat i dem og få glæde af dem. Det, der udløste de unges oprør i 70'erne var måske netop, at samtalen, spillet og livet var sat ud af kraft.

Nu er det alt sammen sat fri igen – på godt og ondt – i første omgang med forvirring, rødledshed og tomhed til følge.

Men måske skal vi netop nå dertil, for at en ny generation kan høre, at livet ringer, spiller eller taler, når det regner.

At blive lærer i 1988 er ikke at være i besiddelse af et sæt færdige sandheder, som man blot kan række videre. Et eksamensbevis som det, I får overrakt i dag, fortæller ganske vist, at I har været i lag med en række områder, der hver på sin vis rummer generationers erfaringer, hvad enten der nu er tale om litteratur, kristendom, matematik, pædagogiske fag eller hvad man nu vil nævne. Men det fortæller ikke, om I bærer på den lydhørhed, der giver jer mulighed for at komme de unge i møde.

De mennesker, der startede Nr. Nissum Seminarium, var blevet sat i gang af de kirkelige og folkelige vækkelser. For dem var livsværdierne ikke dødt arvegods. Stavnsbåndets ophævelse var ikke 100 år borte, grundloven og religionsfriheden var endnu ny, og det samme var stemmeretten, ansvaret og medbestemmelsen. Disse mennesker havde et engagement, der greb de unge, som gik her dengang.

Engagement og lydhørhed hører sammen. I skal ikke plapre de gamle efter, men finde jeres egen form og jeres eget ståsted. Det er forudsætningen for en ægte dialog med den generation, der nu vokser op.

Et seminarium kan gennem nogle år slå en ring om jer, trække jer ind i et fællesskab, lade jer møde erfaringen, traditionen og usikkerheden og eksperimentet. Det har vi gjort så godt, vi kunne, og vi siger tak for det fællesskab, vi har haft med jer.

Nu ønsker vi lykke og Guds velsignelse over jeres nye arbejde. Vi ønsker for jer, at I må have nøglen til et godt liv for jer selv og for de mange, I kommer i berøring med.



Nederst fra venstre: Lisbeth Breinholt Christensen, Ketty Støttrup Dahl, Tove Villadsen, Eva Brejdal Hansen, Karsten Volf Horslund, Dorte Højmark Møller, Majbrit Juul Eriksen, Annemarie Krog. *Midten fra venstre:* Kirsten Bak, Søren Kristian Nielsen, Vibeke Irene Weisbjerg, Lene Brændgaard Knudsen, Lars Eriksen, Mogens Lindved, Henning Fogde. *Øverst fra venstre:* Ann Mølbæk Riege, Agnes Vestbo Østergaard, Karen Frederiksen, Eva-Lise Arvin, Johannes Kühn Pedersen. *Ikke med på billedet:* Birgitte van der Werf, Niels Ørum Kirk og Helge Michno.

Dimittender 1988

Seminariet

Kirsten Bak, Ramme
Lisbeth Brejnholt Christensen, Vinderup
Lars Eriksen, Bording
Lene Brændgaard Knudsen, Lemvig
Annemarie Krog, Fanø
Søren Kristian Nielsen, Højbjerg
Majbrit Juul Eriksen, Nimtofte
Vibeke Lund Weisbjerg, Hvidbjerg
Karsten Volf Horslund, Ø. Tørslev
Eva-Lise Arvin, Idum
Ketty Støttrup Dahl, Gudum

Karen Frederiksen, Borbjerg
Eva Brejddal Hansen, Rønne
Niels Ørum Kirk, Lemvig
Mogens Lindved, Ikast
Helge Michno, Lemvig
Dorte Højmark Møller, Århus
Johannes Kühn Pedersen, Koldby
Ann Mølbæk Riege, Vemb
Tove Villadsen, Østervrå
Agnes Vestbo Østergaard, Sinding

Af årets dagbog

Ved lektor Gunner Eriksen (43)

Årgangstævner

28 60-års jubilarene var samlet til stævne i Holstebro d. 31. maj på Krabbes Hotel, hvor vi spiste middag. Derefter samledes vi i Riis Olesens hjem.

I alle 60 år har holdet holdt en vandre- og vandrebog i gang. Vi var dog enige om at standse van-

drebogen nu – og overlade den til Lokalhistorisk Arkiv ved Nr. Nissum Seminarium.

Holdet har gennem mange år regelmæssigt holdt stævne. Vi regner med, at samværet i Holstebro bliver det sidste egentlige stævne.



Bagerste række fra venstre: H. A. Riis Olesen, Holstebro. Frode Pedersen, Vejle. Nina Baltersen, Bellinge. Torben Klinting, Helsingør. Kirsten Klinting (f. Kirkegaard). Alex Koch, Nr. Nissum. Jane Skadborg, Struer.
Forreste række fra venstre: Elna Riis Olesen, Holstebro. Edith Pedersen, Vejle. Anna Sørensen, Nr. Nissum. Inger Pedersen (f. Agger), Skjern.

- 31 Samlet til stævne i Nykøbing Mors, 12. august.
- 33 Samlet til stævne i Skjern 22. juni.
- 35 Samlet 30. juni hos Magda og Henry Pedersen, Bredballe.
- 38 38-ernes 50 års jubilæum blev fejret Valdemarsdag hos Ellen og Jens Jensen i Gandrup. I deres pragtfulde villa og park nød vi sommerdagen og samværet. Stemningen var hjertelig, og mange minder fra seminarietiden krydrede samtalerne. Nationalsangen har aldrig lydt smukkere end her i Ellen og Jens' stuer.

Hans Bernt Jensen

- 43 Lørdag den 11. juni 1988 mødtes dimitterterne fra 1943 på Nr. Nissum Seminarium for at fejre 45-års jubilæet. Vi mødtes til formiddagskaffe på lærerværelset. Af de nulevende 24 kammerater fra klassen mødte 20 op, mange med »fæller«. Det var spændende, om vi kunne genkende hinanden. Nogle har jo uægtelig antaget lidt mere afrundede former i tidens løb, mens andre er blevet mere skarptskårne og furede. Men snart så vi bag de ændrede træk kammeraten fra dengang. – Og snakken gik. Vi havde den glæde, at lærer Koch og boghandler Graversen kunne deltage, og fra lærer Berg var der en hilsen. Poul Jeppesen bød velkommen. Nissumsange blev sunget (stående). Sigrid Jeppesen og Poul Skovbakke underholdt med musik, og på sin vante humoristiske måde fortalte Edv. Fonsmark om besværlighederne ved overgang til pensionist-tilværelsen. (Alle fra klassen har nu forladt lærergerningen til fordel for andre erhverv). Efter middagen serveredes kaffen på læ-

rerværelset, hvorfra der blev foretaget små ekskursioner på seminariets område. Der blev udvekslet erindringer, og der blev fotograferet.

Efter at have spist håndmadder, fremstillet af de stedlige lærerfruer, skiltes vi. Det havde været et i alle måder vellykket stævne. Vi skylder vore klassekammerater i Nr. Nissum stor tak for deres arbejde med at tilrettelægge vore stævner.

En deltager

- 48 Lørdag den 3. september 1988 samledes årgang -48 til jubilæum på »Sem«. Vi mødtes uden for Den gule Bygning, 21 gamle kammerater ud af 30 mulige – ganske pænt. Ja, så havde vi da også vore ægtefæller med.

Det blev en dag, som vi sent vil glemme. Herligt var det at møde de gamle kendte ansigter, som iøvrigt hurtigt blev 40 år yngre, og lade snakken gå, efterhånden som de kendte steder kaldte glade minder frem. En særlig glæde var samværet med Alex Koch og Gunner Eriksen, som var vore utrættelige guides under rundgangen til gamle og nye steder. Alex Koch indledte rundgangen med en meget spændende gennemgang af vort gamle seminariums udvikling fra -48 til i dag under skiftende forhold. Han kærlighed til stedet og hans store indflydelse på, at »Sem« er blevet, hvad det er nu, blev åbenbar for os alle.

Under en frokost i den gamle præstegård gik snakken livligt, og Gunner Eriksen mindedes sin tid som ung lærer for vor klasse under krigen. Vi har åbenbart ikke været den kedeligste klasse, han har haft. Også Koch måtte op af stolen flere gange for at give sit besyv med.

Hen på eftermiddagen tog vi afsked med seminariet for at mødes til festmiddag på Scandinavian Holiday Center. Her var Niels Stenbæk Jensen (Spæk) toastmaster. Efter afsyngelse af den hellenske nationalsang mindedes vi vore to afdøde klassekammerater, Ingrid Hørup og Kaj Elkjær. Herefter gik det derudad med taler og sang. Det blev en festlig aften, og det blev ud på de små timer, inden de sidste kunne rive sig løs. *Jørgen Gjørup*

- 63 Lørdag d. 11. juni var »Den gamle Præstegård« en perfekt ramme om en vellykket jubilæumsfest for årgang 63. I strålende sol og frisk blæst, rigtigt »Nissumvejr«, ankom vi 47 gamle nissumitter, en del med ægtefæller. At vi ikke alle kunne kende hinanden, kom nok bag på nogle af os. Men allerede ved kaffebordet var det, som om de 25 år var forsvundet, og snakken gik som i gamle dage. Flere af vore lærere havde gjort os den glæde at være til stede, men hvor blev vi bedrøvede over at høre om Tangsigs alvorlige sygdom. Rektor Føgde fortalte levende om seminariet i dag, og han og lektor Abrahamsen viste os rundt på stedet. Det var en dejlig dag, som sluttede sent. Tak til »sønderjyderne«, som arrangerede. *Tove Slot*
- 65 Hele årgangen mødtes lørdag d. 28. maj i Handbjerg Kirkeby hos Børge Jacobsen. Vi havde både en fin dag og et fint vejr.
- 68 Et stort suk til min årgang. Hvorfor blev der ikke et 20-års jubilæum? Lad os allerede nu satse på et gensyn om fem år eller før! *Mona Andersen*

- 78 Vi fejrede, at det var 10 år, siden vi blev lærere, med en hyttetur til Kærnehuset i Flynder den sidste week-end i juli. Her mødte 16 af 20 mulige + »på- og vedhæng«, i alt var vi 49. Fra Flynder tog vi en smuttur til seminariet, hvor der var fin rundvisning ved Orla Andersen. Det var altsammen en dejlig oplevelse.

Elin Munksgaard

Personalia

- 36 Inger og Eske Nielsen samt Anna og Johannes Schjørring har holdt guldbryllup
- 51 Else Marie Kjølgaard, sognepræst i Hammershøj, Vorning og Kvorning
- 52 Bent Holmstrup, skoledirektør i Hanstholm kommune
- 54 Ib Petersen, regionsleder for Y's Men's Club Danmark 1988/89
Jens Rosendal, Jarupland højskole, Sydslesvig
- 57 Mary Hedegaard, sognepræst i Vejgaard v. Ålborg
- 60 Birthe Lukassen, skoleinspektør i Harboøre
- 61 Ejvind Madsen, skoleinspektør i Ringkøbing
Knud Vægter, Rønde kommuneskole
- 63 Tove Slot, Brændkjærskolen, Kolding
- 64 Knud Elkjær, ans. i rejsebureauet Grindsted Rejser
Jakob Jakobsen, skoleinspektør i Timring
- 65 Helga Hansen (Møller), lærer i Slesvig
Kirsten Møller (Rasmussen), konsulent i formning i Københavns kommune

- 68 Ebbe Ravn Sørensen, skoledirektør i Thyborøn-Harboøre
Else og Iver Gården, Vesterbølle Ungdomsskole
- 69 Kirsten Toftegaard, Ilskov skole
Dorrit Hansen, Grønlands Seminarium, Nuuk
- 70 Gudrun Kjems Madsen, Struer Friskole
Heidi Krejberg, Ringkøbing amts taleafdeling i Herning
- 71 Else og Poul Øe, Rydhave Ungdomsskole
Ruth og Knud Thøgersen, SID's nye efterskole i Hald
Lone og Flemming Krogh, Hardsyssel Efterskole
Flemming Lauridsen, Bonnet Friskole
- 75 Palle Jensen, forstander for Hou maritime Idrætsefterskole
- 76 Børge Munk Poulsen, sognepræst ved Christianskirken, Fredericia
- 77 Jens Peder Poulsen, Haslev Udvidede Højskole
Johannes Mohr, forstander på den færøske Nørrøne Efterskole, Åbenrå
Ellen Haubjerg, Struer Friskole
- 78 Lene Ørgaard, skolemor på Åbenrå Nørrøne Efterskole
Erik Lindsø Larsen, Danebod Højskole, Als
Lis Weidemann, 2 år i Tanzania, nu Sprogskolen, Holstebro
Ejvind Haubjerg, daghøjskolen Bøgelund, Bonnet
- 80 Marie Kjeldsen, camp counsellor i USA
Villy Bach, påbegyndt ingeniøruddannelse på AUC
Poul Højvang, Isenvad
Gunnar Birkelund Jensen, Rønde Højskole
- 81 Finn Brask, Holstebro
- 82 Hanne og Henrik Barslev, Blidstrup Ungdomsskole
Lone og Niels Johan Geil, missionskolen i Jos, Nigeria
- 83 Kristian Marsdal, Søndbjerg Ungdomsskole
Jesper Ørskov, Bjerget Efterskole
- 84 Michael Johansen, Gullestrup ved Herning
Merete Maksten Høglund, Rinkenæs Ungdomsskole
Randi Meldgaard, Skovsgårdskolen, Brovst
Jesper Hofmann, Skovsgårdskolen, Brovst
Villy Jensen, Lindemarksskolen, Give
- 85 Dorit Thuehøj Sørensen, sekretær i Lemvigkredsens KFUM & K
Merete Westh Sloth, Langhøjskolen, Vivild
Christian Sloth, Allingåbroskolen
Annette Hansen, Allingåbroskolen
- 87 Etha Marie Mouritsen, Fjaltring Friskole
- 88 Kirsten Bak, Søndbjerg Efterskole
Lisbeth Brejnholt Christensen, Nr. Nisum Høj- og Efterskole
Lars Eriksen, Sevel skole
Lene Brændgaard Knudsen, Bonnet Friskole
Annemarie Krog, Holstebro Friskole
Søren Kristian Nielsen, Møborg skole
Majbrit Juul Eriksen
Vibeke Lund Weisbjerg
Karsten Volf Horslund, Hørby Ungdomsskole, Vensyssel
Eva-Lise Arvin, Sct. Jørgens skole, Holstebro
Ketty Støttrup Dahl, Søndbjerg Ungdomsskole
Karen Frederiksen, vikar i Holstebro
Eva Brejdal Hansen, vikar på Holstebro

Kristne Friskole
 Niels Ørum Kirk, vikar v. Odense
 Kommune
 Mogens Lindved, Fjaltring Friskole
 Helge Michno, Christinelystskolen,
 Lemvig
 Dorte Højmark Møller
 Johannes Kühn Pedersen, Egersund
 skole
 Ann Mølbæk Riege, Broager skole
 Tove Villadsen, Fjellerup Ungdomsskole
 Agnes Vestbo Østergaard, elev på Her-
 ning Højskoles dramalinie

Afsked med pension

- 42 Johannes E. Andersen, Voldby, 1.4.88
 43 Kaj Ove Jensen, Hvidbjerg, Thy, 1.8.88
 47 Solvejg Ager, Skjern, 1.8.88
 Helen Jørgensen, Hammerum, 1.8.88
 Søren Porup, Nr. Nisum Seminarium,
 1.2.88
 48 Svend Aage Eriksen, Skæggær, forår 88
 49 Thorkild Christiansen, Fredericia,
 1.10.88
 50 Kathrine og Stig Holdgaard, Harboøre,
 1.11.88
 Anton J. Riis, Aalestrup, 1.11.88
 53 Aage B. Windum, Fur, 1.8.88
 Arne Pedersen Nystrup, Timring, 1.8.88
 54 Gerda Mogensen, Nykøbing M., 1.8.88
 Ruth Nielsen, Nykøbing M., 1.8.87
 55 Arne Bjerregaard (som MF), efterår 87
 56 Carl Kofoed Christensen, Brande,
 1.2.86
 Marie Louise Baun-Christensen,
 Viborg, 1.12.88
 62 Henry Gosvig, Brabrand, førtidspens.
 p.gr. sygd., 31.1.88
 64 Svend Aage Bjerring, Herning, 1.1.87

Dødsfald

- 08 Anna Adams, South Carolina, USA,
 jan. 88
 24 Kristian Øe, Struer, april 88
 26 Carlo Løkkegaard, Kolding, april 88
 29 Kristian Pedersen, Kongerslev, marts 88
 30 Svend Eg Løkkegaard, Esbjerg, marts
 88
 32 Jens Berg, Vind, dec. 87
 37 Kr. Bang Nørgaard, Bramminge, dec.
 86
 49 Christian Damsgaard, Sæby, juni 88
 Dora Søgaard Pedersen, Esbjerg, nov.
 88
 56 Inger Baun Nielsen, Helsingør, maj 87
 Poul Andersen, Flensborg, april 87
 57 Grethe Hansen, (Nees), Lemvig, juni 88
 65 Karen Toft (Brander), Års, maj 88
 72 Villy Thorndal, Sæby, marts 88

*Hvis en og anden nyhed du her forgæves søgte,
 du må din classes »meddeler« be' sit job lidt
 bedre røgte.* G. E.

Bogtrykker Børge Christensen

1910-1988

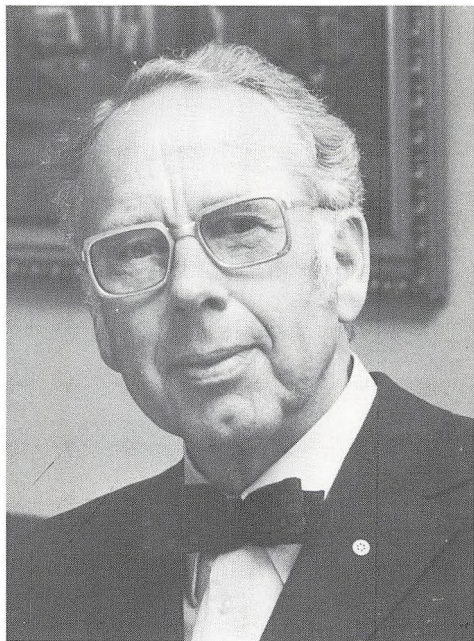
Af Benny Boysen (72)

Det er vist usædvanligt, at en årbog som vores bringer en nekrolog over en person uden for skoleverdenen. Når det sker i dette tilfælde, skyldes det, at forholdet mellem Nissumske Årbøger og bogtrykker Børge Christensen var noget usædvanligt.

Børge Christensen, Christensens Bogtrykkeri i Struer, som døde 18. maj i år, drev sammen med sine brødre en virksomhed, som var grundlagt i 1886. Blandt firmaets første kunder var sognepræst Ad. L. Hansen fra Nørre Nissum, og i alle de år, der er forløbet siden dengang, har Ad. L. Hansens virksomheder, højskole og seminarium hørt til Struerfirmaets mest trofaste kunder. Det var et forhold Børge Christensen var stolt over. Der er ikke mange virksomheder, der kan runde 100 år og fortsat have de oprindelige kunder med.

Struerfirmaets grundlægger, Mads Christensen, var startet med papir- og galanterihandel, men udvidede snart med bogbinderi og protokolfabrik. I 1892 kom bogtrykkeriet til, og det blev muligt at forsyne højskole og seminarium med alt fornødent inden for tryksager m.v.

Bogtrykker Mads Christensen, der var stærkt forankret i Indre Mission, var en nær ven af Ad. L. Hansen, og et møde, de to holdt i bogtrykkerens hjem i Struer 1899, skulle få vidtrækkende fagpolitisk betydning. Hverken Christensen eller Hansen kunne tilslutte



sig socialisternes klassesyn og skarpe skel mellem arbejdsgiver og arbejdstager. På mødet i Struer udvikledes tanken om Kristeligt dansk Fællesforbund. Det skete på baggrund af en længere debat i Kristeligt Dagblad om kristendom og fagbevægelse. – Der var stærke bånd mellem præstegården i Nørre Nissum og bogtrykkerhjemmet i Struer, og disse bånd betød også noget for Børge Christensen.

Mads Christensens bogtrykkeri blev i 1931 overtaget af Børge Christensens far, Peder Christensen. Bogtrykkeriet fortsatte med fremstilling af »Dæmring« og siden Nissumske Årbøger samt højskolens årsskrift og mere speielle opgaver. Børge Christensen følte det som lidt af et højdepunkt, da der i 1987 skulle laves 100 års jubilæumsskrift for højskolen, og ikke sjældent bragte han seminariets 100 års jubilæum på bane. Tidsmæssigt

ville det falde sammen med virksomhedens eget 100 års jubilæum som bogtrykkeri.

Børge Christensen blev i foråret indlagt på sygehuset i Holstebro, og skønt årsagen var ganske banal, stødte der komplikationer til. Børge Christensen døde i en alder af 77 år.

Han var en mand med idealer og faglige traditioner, til de sidste hørte hans sikre kvalitetsans og til de første hørte forankringen i

den kristne tro og det nationale. Under besættelsen var han Dansk Samlings mand og en uforfærdet frihedskæmper. Han fremhævede ofte, at »de fem forbandede år« for ham ikke var forbandede, men havde løftet den danske befolkning ud af en døs til dansk nationalbevidsthed. – Årbogens redaktion vil savne Børge Christensen i samarbejdet omkring fremstilling af Nissumske Årbøger.

Foreningsmeddelelser

Af formanden A. Koch (28)

Atter i år har foreningen haft en stilsfærdig tilværelse. Alligevel vil jeg fremhæve betydningen af dens eksistens. Årbogen er f.eks. stadig en uvurderlig kilde vedrørende seminariets historie.

Foreningens arkiv

Som nævnt i forrige årbog er dette arkiv nu sikret på bedst tænkelige måde i samarbejde med seminariets lokalhistoriske arkiv, der for tiden katalogiseres bl.a. ved hjælp af EDB. Jeg opfordrer foreningens medlemmer til at overdrage materiale, der kan have interesse for eftertiden, til arkivet. Selv om materialet synes ubetydeligt i giverens øjne, kan det alligevel være værdifuldt. Her kan man tænke på vandrebøger, billeder, sange og andet.

Formandsskifte

Med henblik på det større arbejde, der må forventes at blive lagt på elevforeningen i anledning af seminariets 100-års jubilæum, finder jeg det på tide, at jeg trækker mig tilbage som formand for foreningen efter i 41 år at have haft sæde i dens bestyrelse, heraf de 35 år som formand. Min alder og mit synsmæssige handicap vil gøre det vanskeligt for mig at yde noget særligt i de opgaver, der venter.

Når jeg ser tilbage på de år, der er gået, tænker jeg på elevforeningens vækst og trivsel, fra den ved min tiltræden kun omfattede ca. 400 medlemmer med en gæld på 2000 gamle danske kroner, til den i dag omfatter ca. 1100 medlemmer og økonomisk har konsolideret sig, så den er rustet til de kommende opgaver.

Foreningens formue har ved sine renteindtægter tillige haft mulighed for at billiggøre fremstillingen af årbogen, så *prisen nu på 5te år kan holdes på 45 kr. Ekstra eksemplarer vil kunne erhverves for 30 kr. pr. stk. + porto.*

Årbogen vil være en udmærket gaveide til folk, der interesserer sig for seminariets liv og virke.

Jeg vil gerne udtrykke min tak for den tillid, man har vist mig gennem de mange år. Tak til de forskellige bestyrelser og redaktører, som det har været mig en glæde at arbejde sammen med. Som min efterfølger vil jeg foreslå Jacob Hauge Nielsen, der er barnefødt på stedet og som dimitteret fra og nu lærer ved seminariet gennem 25 år har de bedste forudsætninger for at føre foreningen videre, hvilket også fremgår af hans fremragende indsats som redaktør af de sidste seks udgaver af årbogen.

For at lette ham arbejdet med årbog 88 har bestyrelsen bedt seminarielektor Hans Colding assistere ved reaktionen i år.

Foreningens økonomi

Jeg har allerede omtalt foreningens økonomi, men finder anledning til at fremhæve, at indeværende driftsår har haft et tilfredsstillende forløb. Det reviderede regnskab ses nedenfor.

Valg

Som nævnt afgår A. Koch som formand og Hauge Nielsen afgår som redaktør. Tillige af-

går Horst Knüppel. Bestyrelsen foreslår J. Hauge Nielsen som formand, Hans Colding som redaktør og genvalg af Horst Knüppel. Såfremt der ikke er indgivet andre forslag til A. Koch inden den 1. februar 1989 tages ovenstående forslag til efterretning.

Hjertesuk

Trods stadige opfordringer til at sørge for rettidig indbetaling af beløbet for årbogen, har kassereren også i år haft ekstra arbejde med at udsende rykkere. Dette må siges at være uacceptabelt, da årbogen er en bestilt vare, indtil den afbestilles, og kassereren udfører sit arbejde uden nogen form for vederlag.

Bestyrelsen

Formand: Alex Koch, Hellasvej 16,
7620 Lemvig, tlf. 07 89 11 55.

Kasserer: V. Gohr Lauridsen, Østerled 6,
7620 Lemvig, tlf. 07 89 11 64.

Red.: J. Hauge Nielsen, Seminarievej 8,
7620 Lemvig, tlf. 07 89 11 84.

Horst Knüppel, Højgårdsvej 2, Sædding,
6900 Skjern, tlf. 07 36 43 62.

Benny Boysen, Dalhus, Præstevej 3, Resen,
7600 Struer, tlf. 07 86 17 80.

Kirsten Simonsen, Ringgade 116,
7600 Struer, tlf. 07 85 04 03.

Jane Larsen, III klasse, repr. for de lærer-studerende.

Nr. Nissum Seminariums Elevforening

Regnskab for året 1. oktober 1987 - 30. september 1988

<i>Indtægter</i>		<i>Status pr. 30/9 1988</i>	
Årbog 1986	450,00	<i>Aktiver</i>	
Årbog 1987	52.680,00	Girokonto	302,40
Renter	5.136,72	SDS	82.072,39
	<u>58.266,72</u>	Obligation	6.358,42
		Kassebeholdning	<u>1,10</u>
			<u>88.734,31</u>
<i>Udgifter</i>			
Årbog 1987:		<i>Passiver</i>	
Trykning	27.384,14	Overførsel pr. 1/10 1987	80.102,61
Postbesørgelse m.v.	9.769,40	Overskud 1/10 87-30/9 1988	8.631,70
Moms	8.311,38		<u>88.734,31</u>
	<u>45.464,92</u>		
Redaktions- og bestyrelsesudgifter	860,15		
Fotos til årbogen 1988	894,00		
Porto	1162,50		
Kontorartikler	144,05		
Kopiering	500,85		
Gaver	608,55		
	<u>49.635,02</u>		
Overskud	8.631,70		

Nr. Nissum, den 30. september 1988 V. Gohr Lauridsen

Nærværende regnskab er dags dato gennemgået af undertegnede. Bøger og bilag er sammenholdt. Intet er fundet at bemærke.

Nr. Nissum, den 26. oktober 1988 A. C. Sørensen Gunner Eriksen



Et medlem af Bjerre-slægten Ane Margrethe Bjerre og rektor Henning Fogde ved et af de malerier (Niels Bjerre), som familien har udlånt til seminariet.

Nr. Nissum Seminariums HF-Elevforening

Regnskab for året 1. april 1987 - 31. marts 1988

<i>Indtægter</i>		<i>Status pr. 31/3 1988</i>	
Kontingent 87/88	2.700,00	<i>Aktiver</i>	
1/2 kontingent 87/88	50,00	Nordvestbank	3.746,92
Kontingent 88/89	150,00	Giro	505,53
Renter	262,92	Kasse	- 204,70
Årsfest	813,05		<hr/>
	3975,97		4.047,75
Kassebeholdning 31/3 87	3543,06		
	7.519,03	<i>Passiver</i>	
	<hr/>	Kassebeholdning 31/3 1988	3.543,06
		Overskud	504,69
			<hr/>
			4.047,75
<i>Udgifter</i>			
Årbog 87	2.609,58		
Porto	252,60		
Kontorartikler	129,10		
Bestyrelsesudgifter	480,00		
	3.471,28		
Kassebeholdning	4.047,75		
	7.519,03		
	<hr/>		

Odense, den 15. april 1988 *Bo Egedal*

Ovenstående regnskab er dags dato revideret af undertegnede. Indestående på giro og i bank er afstemt med kontoudtog.

Intet er fundet at bemærke.

Nr. Nissum, den 27. april 1988 *J. Hauge Nielsen Poul G. Wemmelund*

Arrangementer på Nr. Nissum Seminarium 1989

12. kor- og orkesterstævne

27.-29. januar 1989.

Alle sang- og musikinteresserede indbydes til weekend-stævne på Nr. Nissum Seminarium.

PROGRAM:

Symfoniorkester:

Johs. Brahms: Symfoni nr. 3 op. 90 F-Dur.
Dirigent: Alf Sjøen.

Kor og orkester:

Carl Orff: Carmina burana - 1. del (+14)
Korinstruktion: Tage Ringgaard.
Dirigent: Alf Sjøen.

Stævneensemble:

Bent Lorentzen: Latin suite.
Joh. Chr. Bach: Sinfonia i B-Dur.
Dirigent: Poul Erik Henriksen.

Desuden vil der blive lejlighed til forskellig musikalsk udfoldelse med eksempelvis a cappellasang, kammermusik, folkemusik og -dans etc.

FDF/FPF's seniorstævne 1989

13.-15. januar 1989 gennemføres igen et stort anlagt seniorstævne i Nr. Nissum for seniorer og unge ledere fra FDF/FPF og beslægtede korps.

Programmet omfatter en lang række forskellige aktiviteter som f.eks. drama, læderarbejder, reb og tovværk, akrobatik, træarbejde, EDB, masser af musik, fællesaktiviteter samt meget mere.

Som sædvanlig indgår der en midnatsguds-tjeneste i programmet.

Vi håber på et stort fremmøde.

Henvendelse: HF-studerende Ole Olsen.

HF-elevfesten

Der afholdes stævne og i forbindelse hermed generalforsamling lørdag den 8. april 1989.

